N°. 7. Vrijdag 28 April 1905. 5de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.
Bij aan huis of franco per post
binnenland *bij vooruitbetaling*. f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.
Per regel . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **42 Witte de Withstraat**, beiden Den Haag.
Voor de **Administratie**, ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats**, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **212 Riouwstraat**.
voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***Haagpoort 4***, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.
Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).
Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).
Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden.
Een Inteekenbiljet voor het lidmaatschap vindt men op de 4de pag. van het Hoofdblad.

Inhoud van dit nummer.

Mededeeling.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

a. Op den **3n MEI 1905** zal ten **2½** ure n.m.
in het Hotel van der Burg, Dorpstraat A 573 te **APELDOORN**
worden gehouden de

Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

AGENDA. Zie vorig nummer.

---

b. **Op denzelfden dag en terzelfde plaatse des v.m. ten ELF ure**

Hoofdbestuursvergadering

AGENDA.
Gelijk aan die, voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering

---

c. **Candidatenlijst voor de Verkiezing van het Hoofdbestuur:**

Abdul Rivai, Amsterdam.
Boelen A. L., Leiden.
Mevr. ten Bosch—Bosscher M., den Haag.
Buttingha Wichers G. G., Leiden.
Deen J., Amsterdam.
Genderen P. L. van, id.
Gonggrijp G. P. H. H., den Haag.
Habbema. J., id.
Hamel J. A. van, te Leiden.
Mej. Hart C. van der, den Haag.
Heeres, Prof. Mr. J. E., te Leiden.
Mevr. van der Heide geb. Lefeber A. J., Amsterdam.
Heide E. A. H. van der, id.
Slooten mr. G. van, den Haag.
Mej. M. van der Sloot, Amsterdam.
Swart J. L., den Haag.
Mevr. van Zuylen—Tromp, N. den Haag.
Zijl, W. van der, id.

---

d. **Toelichting op haar voorstel, door de Afdeeling Nijmegen.**

Jaarvergaderingen worden gewoonlijk overal zeer slecht bezocht.

Toch behelzen de verslagen dikwijls voor de leden wetenswaardige mededeelingen.

Voor de Afdeeling zelve heeft dus publicatie van 't verslag reeds waarde.

Ook voor het versterken van den band tusschen de Afdeelingen onderling, door over en weer op de hoogte te blijven van ieders welvaren of wedervaren, moet gewezen worden op het nut van openbaarmaking der jaarverslagen.

WIJZE WAAROP?

Hetzij door middel van 't Weekblad.

Hetzij door aan de Afdeelingsbesturen een zeker aantal eenvoudige gedrukten ter verspreiding toe te zenden.

NB. Alle leden der Vereeniging kunnen de Algemeene Vergadering bijwonen en aan de besprekingen deelnemen.

Oost-Indische Geldleeningen.

Wij hebben in ons nummer 5, van 13 April, waar er sprake was van eene totale financieele scheiding tusschen Nederland en Oost-Indië, reeds met een enkel woord melding gemaakt van de rede, op 11 April j.l., door den Vice-Voorzitter van den Raad van Indië, met verlof, *Mr. Th. H. de Meester*, in het Indisch Genootschap gehouden. Wij zullen hier niet trachten van die flink in elkaar gezette inleiding van een hoogst belangrijk vraagstuk van den dag, een kort, aaneengeschakeld verslag te schrijven, zooals de dagbladen dit gewoonlijk geven, omdat de veelheid der argumenten van verschillenden aard het o. i. onmogelijk maakt, dit zóódanig te doen, dat de nadruk valt op het meest belangrijke. Wij zullen ons daarom bepalen tot het weergeven der stellingen van den spreker, zooals wij die opteekenden, van de bedenkingen zijner bestrijders en van de repliek; daarop volgen dan nog enkele beschouwingen.

Den lezer, die door een en ander, tot volledige kennismaking met voordracht en discussie wordt geprikkeld, verwijzen wij naar het van wege het I. G., over korten tijd in druk verschijnende stenografisch verslag.

Hier volgt onze opteekening:

Dat rente en aflossing der onlangs gesloten leening van 40 millioen, die eene consolidatie bedoelde van bestaande vlottende schuld, ten laste van Nederland moesten komen, volgde uit den aard van het ter zake in de Kamers verhandelde.

Het overnemen der 40 millioen Indische Schuld toont aan, dat milde begrippen omtrent den plicht tegenover de Koloniën zich baan breken, doch het is te begrijpen, dat het Kamerlid van Kol 't betreurde, dat de 40 millioen geene 140 zijn geworden. Stellig zal Nederland aan Oost-Indië nog belangrijken steun moeten verleenen.

Wil men op doortastende wijze Java de bestaande crisis voorbij voeren en voor Oost-Indië den weg tot welvaart openen, dan zal het noodig zijn de buitengewone middelen, die moeten aangewend worden, te bekostigen uit te leenen geld. De vraag is nu: of de verder noodige leeningen ook weder door het Moederland moeten worden gesloten, dan wel of het beter is koloniale leeningen te sluiten?

Het voorbeeld van andere landen (Engeland en Frankrijk b. v.) leert ons, dat het sluiten van zuiver koloniale leeningen, ook al zijn ze niet gegarandeerd door het moederland, zeer mogelijk is; en dit zelfs zonder al te hooge rente te betalen.

Voor de Koloniën zijn door haarzelve gesloten leeningen een groot zedelijk voordeel, niet alleen omdat ze een gevoel van eigenwaarde scheppen, doch ook omdat ze in verband met de, er noodzakelijk uit voortvloeiende, financiëele zelfstandigheid, den grondslag zullen leggen tot een zorgzaam beheer der koloniale middelen.

Voor het Moederland zijn koloniale leeningen een voordeel, omdat de wereldgebeurtenissen nimmer te voorzien zijn en het verlies van Koloniën, hoe onwaarschijnlijk ook, toch mogelijk blijft. Schulden van de Koloniën worden volkenrechtelijk door een nieuwen bezitter overgenomen. Niet echter schulden, die het Moederland heeft aangegaan, al was dit ook om de Kolonie te hulp te komen.

Specifiek koloniale leeningen voor O.-Indië zullen wellicht in de eerste tijden om geplaatst te kunnen worden, eene hoogere rente vorderen dan Engelsch- of Fransch-Indische, doch dit mag geen bezwaar zijn. Bezittingen of daaraan verbonden inkomsten, zouden als garantie kunnen worden aangewezen.

Nederlandsch-Indië heeft echter, gelet op de bestaande bepalingen, niet de tot het sluiten van leeningen gevorderde rechtspersoonlijkheid; het moet die zoo spoedig mogelijk verkrijgen. Wijziging van art. 1 der Grondwet, is daartoe echter, zooals dit vroeger wel eens werd beweerd, niet noodig; wijziging van enkele bepalingen der comptabiliteitswet zal voldoende zijn.

Zijn die wijzigingen der comptabiliteitswet noodig om allen twijfel aan de rechtsgeldigheid eener door de Kolonie uit te schrijven leening weg te nemen, ze zijn daarenboven gewenscht om aan Oost-Indië zelf, een overwegende stem te geven bij het opmaken der koloniale begrooting.

De decentralisatie van onder op, zooals die het gevolg is van de eenigen tijd geleden uitgevaardigde wet, zal zeker hare nuttige gevolgen hebben. Decentralisatie van boven af is echter in hoofdzaak noodig.

Het is niet goed, dat de Indische begrooting op het Haagsche plein wordt in elkander gezet en daarna, tot in kleinigheden toe, bedisseld en goedgekeurd door de Staten-Generaal, wier leden voor 't grootste deel met Indische toestanden volslagen onbekend zijn.

De voorloopige vaststelling der Oost-Indische begrooting dient plaats te hebben bij Koloniale Ordonnantie, nadat ze door den Raad van Indië, met den Gouverneur-Generaal als voorzitter en in tegenwoordigheid der Departementschefs, is onderzocht en besproken. Van die zitting moet een stenografisch verslag worden opgemaakt om dit over te leggen aan de Staten-Generaal, die de begrooting definitief vaststellen.

Eene aanvulling van den Raad van Indië, zooals in der tijd door den heer Levysohn Norman bedoeld werd is echter voor dit begrootingsonderzoek niet noodig.

Art. 1 der Comptabiliteitswet zou moeten worden veranderd in den geest van de Fransche wet, die aan Algiers eene eigene Bestuursinrichting gaf. Het ligt in den geest des tijds, dat de Koloniën zich langzamerhand tot zelfstandige gewesten ontwikkelen. Engeland past dit toe, zelfs voor zijne Kroonkoloniën.

Bij de op de inleiding volgende bespreking gaf de Voorzitter, de heer *Mr. N. G. Pierson* zijne volkomen instemming te kennen met het denkbeeld om de Indische begrooting in haar geheel in Oost-Indië te doen opmaken en ze dáár voorloopig te doen vaststellen. Hij vroeg echter aan den inleider: of deze er iets op tegen zou hebben om de bedoelde, door den Gouverneur gepresideerde vergadering, voor het publiek toegankelijk te doen zijn, of ten minste om de stenographische verslagen der vergadering, waarin het onderzoek en de voorloopige vaststelling plaats zullen hebben, te doen drukken en publiceeren, evenals dit geschiedt met de Handelingen der Staten Generaal.

Ook met het beginsel van het sluiten van leeningen door Oost-Indië zelf, kan hij zich best vereenigen, maar hij vreest, dat de praktijk moeielijkheden zal doen ondervinden. Reeds op nationale leeningen is het Nederlandsche publiek niet erg gesteld, onze kapitalist plaatst bij voorkeur zijn geld, waar hij, zonder te groote risico, de meeste rente kan krijgen en zou uit nationaliteitsgevoel aan Nederlandsche koloniale leeningen niet de voorkeur geven, zooals dit bij 't Fransche publiek wel degelijk 't geval is.

De heer P. zou daarom een middenweg willen kiezen, die ook den band tusschen het Moederland en de Koloniën meer zou doen blijven bestaan. Hij zou den Nederlandschen Staat willen doen optreden als bankier voor de plaatsing der Indische leening. Men zou daardoor betere voorwaarden verkrijgen en in geval van onheil, zou Nederland in ieder geval de schuldeischer blijven van Oost-Indië. Men denke bij het volgen der voorstellen van den inleider ook over het gevaar voor de eenheid der valuta. Bij eene finantieele scheiding tusschen Moederland en Koloniën zou waarschijnlijk ook de valuta-eenheid te loor gaan.

De heer *J. J. van Santen* was van meening, dat, om bij 't uitschrijven van Indische leeningen aannemelijke voorwaarden te krijgen, men die leeningen zou moeten waarborgen, doch dit is niet moeielijk, hij wijst b. v. op de djatibosschen. Verder merkt hij op, dat ook al leent Oost-Indië zelf, toch de zedelijke verantwoordelijkheid voor 't geleende geld op Nederland zal blijven rusten, zoolang de daarmee in Indië te doene uitgaven, het gevolg zijn van door den wetgever in Nederland genomen besluiten.

De heer *J. Th. Gerlings* had bezwaar tegen de door den inleider aangegeven wijze van onder-

---

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN,

door N. v. Z.

Hoofdstuk XIX.

Selma tikte den heer Christian op zijn schouder, op kalmen toon zeggende: »Ik ga heen, maar eerst wilde ik u wel even spreken, wees zoo goed met mij naar de eetkamer te gaan.«

Eerst deed hij, alsof hij van plan was haar dit onderhoud hooghartig te weigeren, doch zij keek hem zóó doordringend aan, dat hij niet anders kon, dan haar volgen.

»Nu?« vroeg hij barsch, terwijl zij ieder aan een kant van de ronde tafel stonden, waarop een zwarte flesch met verscheiden groote glazen prijkten, »wat heeft de oude man je verteld?«

»Hij zeide, dat er gedurende de feestelijkheden wel eens een opstootje kon plaats hebben, en dat gij daarvan af weet. Wees zoo goed mij eens even uit te leggen wat hij daarmee bedoelde.«

»Hoe kan ik weten, wat hij bedoelde? Wie hecht er eenige waarde, aan hetgeen een oude man, die op sterven ligt, in ijlende koorts vertelt?« Hij schonk zich een glas brandewijn in en keek haar, al drinkende, over den rand van zijn glas, sluw aan.

»Luister eens«, zeide zij, ofschoon zij de overtuiging had, dat zij noodelooze moeite deed, »als gij iets afweet van een opstootje, dat broeiende is, smeek ik je 't mij te zeggen, opdat ik mijn man kan waarschuwen.«

»Wel ja! je denkt, dat het hem schade zou kunnen doen, als er een opstootje losbrak; maar als hij dan kon zeggen: »ik, door mijne verwanten ben ik er achter gekomen en heb het kunnen verijdelen, dan zou hij lof oogsten en bevorderd worden, uw Paul Vereker. Maar wat er ook gebeurde, Alexander Christian, die maar gevangenis-apotheker is, zou er geen profijt van hebben, hè?«

»Dus, al zoudt ge iets te vertellen hebben, hetgeen ik echter begin te betwijfelen, dan zoudt ge toch niets willen zeggen?« Zij kon haar woede en afkeer nauwelijks bedwingen, terwijl zij dien man daar zoo brutaal grijnslachend voor zich zag staan. »Denk er echter aan, dat, zoo er iets mocht gebeuren, het bestuur weten zal, dat gij niets hebt willen zeggen, toen ge hadt kunnen waarschuwen.«

»Dan zult ge toch eerst in staat moeten zijn te bewijzen, dat ik iets te vertellen had!« antwoordde hij onbeschaamd lachend; en toen Selma daarop het huis verliet, stond hij in de deuropening zich nog te verkneuteren.

Zij was doodmoe, toen zij weer in haar eigen woning kwam; de lange reis in den trein, voorafgegaan door den rit van Batapoer naar het station, had haar al hoofdpijn bezorgd; het sterven van den ouden heer Jahans en hetgeen zij daarna had doorgemaakt, daarbij de onzekerheid, waarin zij verkeerde, of Christian werkelijk iets van een naderend onheil zou afweten of niet, hadden haar zenuwgestel geheel van streek gebracht.

Blindelings strompelde zij de trappen der voorgalerij op, terwijl de man met de lantaarn zich naar de bijgebouwen haastte, verlangend naar zijn verlaat avondmaal. Toen Paul uit de schaduw te voorschijnkomend, zijn hand op haar arm legde, verschrok zij zóó hevig, dat zij een gil gaf. »Maar Selma«, zeide Paul half lachend, half bezorgd, »waar ben je geweest? Wat scheelt er aan?«

»O,« riep zij, onwillekeurig rillend, »ik dacht een oogenblik, dat je een inlander was!« Zij volgde hem naar het verlichte vertrek, maar zij beefde nog altijd, en hem in de oogen kijkend, terwijl hij zijn arm om haar heengeslagen hield en zijn gelaat naar het hare boog, overviel haar een gevoel van onoverwinnelijken weerzin. Hij had zich nog niet verkleed en het scheen haar toe, dat hij riekte als een inlander, hetgeen werkelijk wel het geval zal zijn geweest, want den geheelen dag had hij zich tusschen de menschenmassa's op het feestterrein bewogen, maar voor hare opgewonden verbeelding ging die sterke kruiden-lucht van hem persoonlijk uit en zij vond, dat hij meer dan ooit geleek op den jongen Brahmaanschen priester van het heilige graf van Hanoeman. Zij moest al haar wilskracht verzamelen om weerstand te bieden aan de verzoeking naar de donkere voorgalerij terug te gaan, ten einde zijn aanraking en zijn blik te ontloopen; zij voelde, dat haar zedelijke moed, haar plichtsbesef om zich zoo goed mogelijk in de levensomstandigheden te schikken, en haar goede trouw tegenover den man, dien zij tot echtgenoot gekozen had, haar ontzonken, en dit gevoel van hulpeloosheid deed haar hijgend krimpen als van hevige, lichamelijke pijn.

„Ik heb dien armen ouden heer Jahans daar juist zien sterven,« zeide zij hortend. »Hij was van morgen pas ziek geworden — en ik denk, dat dit alles mij zoo van streek heeft gebracht; je deedt mij zoo schrikken, toen je opeens uit de schaduw te voorschijn kwam — en ik was bang — of eigenlijk ik wist niet wie je was.« — Haar weerzin van hem was zelfs nu nog merkbaar.

Paul zeide niets op het bericht van zijn grootvaders dood, hij had die woorden nauwlijks verstaan, maar zijn armen vielen slap langs zijn lichaam neder en zijn gelaat stond pijnlijk strak, want opeens, terwijl hij zijn vrouw aankeek en naar haar luisterde, was, als een bliksemstraal, het besef tot hem doorgedrongen, welk een afschuw zij had van zijn oostersch bloed.

Hij wist den indruk, die het op hem maakte en de wanhoop, die hem overviel, te verbergen, doch hij verwijderde zich van haar, om iedere aanraking te vermijden, uit vrees haar te zien rillen en zich terugtrekken; en op zijn gewone wijze vroeg hij naar bijzonderheden omtrent haar uitstapje en haar reis; drong er op aan, dat zij wat zou gebruiken, luisterde naar haar verhaal over de ziekte en den dood van den ouden Jahans, stemde toe, dat het in de gegeven omstandigheden beter was, dat hij zich niet bij de Christians vertoonde en stelde haar gerust wat betreft Alexanders bedreigingen.

»Dat is allemaal nonsens, de kerel snoefde maar wat«, zeide hij geruststellend. „Hij heeft ongetwijfeld tegenover zijn huisgenooten ook gebluft en gepocht, en natuurlijk heeft hij jou den indruk willen geven, thans het heft in handen te hebben, maar, zelfs al was er onraad broeiende, de politie is sterk genoeg om het te onderdrukken en het volk in bedwang te houden. Ieder oproer zou dadelijk gestuit worden.«

»Ik ben toch erg bang, dat hij wel iets weet van een complot, en je niet wil waarschuwen, omdat hij vindt, dat je wat verdiend heb voor die weigering om hem aan dat baantje te helpen,« zeide Selma, nog niet overtuigd.

Ik zou 't toch niet voor hem gedaan hebben gekregen, al had ik het honderdmaal geprobeerd, dat weet hij ook wel; of dient het tenminste te weten. Ik verzeker je, dat al de feestvierenden zich heel behoorlijk en ordelijk gedragen; er valt niets van hen te vreezen, noch van de priesters. Morgen is de groote dag, als al de fakirs in optocht gaan baden; en ik twijfel er in het minst niet aan, of alles zal zoo rustig mogelijk afloopen. Mevrouw Goring had plan je te vragen om morgen met haar op een olifant de feestelijkheden te gaan zien, zij zal je 's middags komen halen. Als ik ook maar in het minst dacht, dat er iets kon gebeuren, zou ik je aanraden thuis te blijven, maak je dus maar niet ongerust; ga nu naar bed, want je bent doodmoe. Wacht niet op mij, ik heb nog wat werk af te maken. —»

Laat in den nacht, terwijl Selma sliep, zat Paul nog voor zijn bureau-tafel, in stomme vertwijfeling. Het kon zijn, dat Selma's gevoel van weerzin meer Indië in het algemeen dan hem persoonlijk betrof; hij hoopte 't, maar hij wist nu toch, dat zelfs al werd hij naar een ander gewest overgeplaatst, al zou hij haar uit Indië wegvoeren, al zou hij voortaan zijn geheele leven aan haar wijden — dit verschil in gevoel toch altijd tusschen hen zou blijven bestaan.

Wat konden besprekingen of overleggingen hier baten? Geen redeneering zou er eenige verandering in kunnen brengen; een gapende, niet te overschrijden afgrond zou er eeuwig tusschen hen zijn; het beste was om dien berustend te overzien. (*Wordt vervolgd.*)

zoek der begrooting; die ambtenaars-samenkomst zou geen aanleiding geven tot ernstige kritiek. De over de begrooting handelende vergadering zou moeten worden aangevuld door niet-ambtelijke elementen waaronder ook, door positie en bekwaamheid uitmuntende inlanders.

De heer *Dr. D. Bos*, lid van de Tweede Kamer, hoewel voor 't eerst in eene vergadering van 't Indisch Genootschap aanwezig, voelde zich toch gedrongen, bij de behandeling van zulk een belangrijk onderwerp enkele opmerkingen te maken. Hij is tegen het stellen van waarborgen bij Indische leeningen, door het aanwijzen van bepaalde inkomsten voor de betaling van rente en aflossing; dit zou het krediet der koloniën niet bevorderen.

Ook kon hetgeen de Voorzitter een »terme moyen" noemde, zijn goedkeuring niet wegdragen, men zou dan geen Indische, doch eene vermomde Nederlandsche leening op de geldmarkt brengen. De beoogde meerdere zelfstandigheid der kolonie zou er niet door worden bereikt. Ook vreesde hij, waar het koloniale leeningen betreft, het gevaar der misschien verbroken eenheid der valuta niet. Indië kan immers zijne leeningen uitschrijven in Nederlandsch-courant, zoodat rente en aflossing ook daarin moeten worden betaald.

De heer *Mr. D. Fock*, lid van de Tweede Kamer steunt de meening van den heer Gerlings, dat ook niet-ambtelijke personen stem moeten hebben in de voorloopige vaststelling der Koloniale begrooting in Oost-Indië. Verder heeft het hem getroffen, dat bij herhaling dezen avond het argument heeft gegolden, dat men Oost-Indië leeningen moet doen sluiten omdat men anders bij een mogelijk verlies der Koloniën, zelf opgescheept zou zitten met de ten bate daarvan gemaakte schuld. Dit keurt hij af; voor hem ligt de voorname reden in de te verkrijgen groote zelfstandigheid van O. Indië en het noodzakelijk worden eener scheiding van de financiën,

De *Voorzitter* raakt de valuta-kwestie nog even aan, deze is zóó ingewikkeld, dat een verdere behandeling hier te veel tijd zou vorderen. Hij raadt echter het lezen aan van het nader rapport aan de Kroon, in 1872 uitgebracht door de Commissie in zake het Muntwezen.

In zijne *repliek* verklaarde de inleider een voorstander te zijn van de latere uitbreiding van den Raad van Indië, door 't benoemen van niet-ambtenaren, waaronder ook inlanders en vreemde oosterlingen. Wat hij nu echter voorstelde was een eerste, zeer bescheiden stap. Voor dat onderzoek der begrooting alleen, zou hij geen mannen van buiten, willen oproepen, die immers toch niet volledig bekend zouden zijn, met de toestanden die tot de wording der begrooting aanleiding gaven. Ook zou hij er niet vóór zijn om die Vergadering van Raad van Indië en Directeuren, gepresideerd door den Gouv. Generaal, waarin de begrooting zou worden behandeld, voor het publiek toegankelijk te maken, zelfs niet om het stenografisch verslag er van te publiceeren en dit daardoor te onderwerpen aan de publieke kritiek. Daargelaten, dat bij het publiceeren van concept-ordonnanciën de openbare belangstelling nog maar weinig gebleken is, zou hij vreezen, dat de vrije gedachtenwisseling in die samenkomst der hoogste ambtenaren er onder zou lijden, wanneer zij wisten, dat hetgeen zij aanvoerden voor andere ooren en oogen bestemd was, dan voor die der leden van de Hooge Collegiën en van de Staten Generaal in Nederland. Hij vergeleek, die meer intieme bespreking, met eene zitting met gesloten deuren, die toch ook bij onze Kamers enkele malen voorkomt en met die van den Nederlandschen Raad van State. Persoonlijk is hij van openbaarheid bij de behandeling van zaken een groot voorstander en zou hij die ook in Oost-Indië wenschen, maar het denkbeeld en ook de praktijk der uitvoering is dáár nog vreemd, zoodat om hetgeen hij goed acht, spoedig verwezenlijkt te zien, hij zou willen beginnen met het voor de Kamers in Nederland bestemde stenografisch verslag.

Met den heer Fock is hij ten volle homogeen. Ook hij wenscht Indische leeningen in de eerste en voornaamste plaats in 't belang van Oost-Indië zelf. Slechts volledigheidshalve heeft hij ook op 't mogelijke belang van Nederland gewezen, evenzeer als de heer F. echter vertrouwende, dat, bij het voeren eener gezonde Koloniale Staatkunde, wij den factor kans op verlies onzer Koloniën als weinig gevaar opleverend, kunnen aanmerken.

Waar Nederland als bankier, zonder commissieloon, voor Oost Indië zou willen optreden, lijkt dit zulk een fraai aanbod, dat afwijzen, zoo maar dadelijk niet in de gedachte komt. Daargelaten echter de aanhaling van zooeven, dat ook 't moederland reeds moeite ondervond met 't plaatsen zijner leeningen, hetgeen, gelet op 't vele geld, dat Oost-Indië nog noodig heeft, het te behalen voordeel door Nederland te doen leenen, misschien gering zou maken, is 't voor de zelfstandige krachtige ontwikkeling van Indië toch nog beter, dat 't wat meer rente betaalt en geheel op eigen beenen staat.

Den heer Bos werd opgemerkt, dat het aanwijzen van bepaalde inkomsten om rente en aflossing te garandeeren zijns inziens, niet kon strekken om 't krediet te verminderen, wèl om betere voorwaarden te bedingen. Bij Fransche koloniale leeningen wordt het middel dan ook veelal toegepast.

Op de valuta-quaestie wilde spreker niet diep ingaan, hij wijst er alleen op, dat als ooit onze koloniën aan een anderen bezitter zouden overgaan, dit dan zeker wel zal zijn aan een land, welks financiën in goeden staat zijn en waar dus ook de valuta in orde is. De houders van de papieren eener Indische leening zullen in dit geval voldoende tegen verlies gewaarborgd zijn.

Hierop volgen: Dankbetuiging door den Voorzitter en applaus! Het is dan ook volstrekt niet te verwonderen, dat zoowel inleiding als repliek de sympathie wegdroegen van de aanwezigen, die voor het meerendeel uit warme voorstanders van kolonialen vooruitgang bestonden.

Het was een waar genot om in het «Indisch Genootschap», door de oprichting waarvan de liberale koloniale politiek het eerst als stelsel werd belichaamd, thans, ruim eene halve eeuw later door een zeer hoog geplaatst en nog in dienst zijnd Oost-Indisch ambtenaar, die wellicht binnenkort naar Indië zal terugkeeren om er de door hem bekleede plaats, onmiddellijk naast den Gouverneur-Generaal, op nieuw te aanvaarden, met overtuiging en met gloed te hooren verkondigen, dat de weg die tot kolonialen voorspoed moet leiden, samenvalt met dien van *decentralisatie van boven af*, met het verhoogen der energie van de regeering en het volk, door het geven van grootere verantwoordelijkheid aan de eene en het opvoeden tot meerdere zelfstandigheid van het andere.

Wij, die reeds lang vóór het bestaan der Vereeniging «Oost en West», in de dagbladpers en in vergaderingen, voor de financiëele scheiding en voor autonomie van Oost-Indië hebben gestreden, zagen met vreugde hier een bondgenoot optreden, die nog zoo kort geleden uit Indië terugkeerde en er eene betrekking bekleedde, waarin alles wat er in het land omgaat onder zijne oogen moest komen.

Het verheugde ons evenzeer den Voorzitter van het Genootschap, waar het gold de vergadering waarin te Batavia de Indische begrooting zou worden onderzocht, te hooren aandringen op publieke behandeling. En waar de inleider, hoewel zich in algemeenen zin verklarende vóór openbare behandeling der algemeene zaak er toch op wees, dat meer intieme belangen, ook in onze Nederlandsche Volksvertegenwoordiging met gesloten deuren worden behandeld, kwam ons in de gedachte, hoe wij steeds hebben volgehouden, dat geheimhouding in den regel doet denken aan zwakheid of onjuistheid, als afschrikkend voorbeeld daarbij aanhalende het noodlottige concentratie-stelsel in Atjeh, waartoe ruim twintig jaren geleden in een *zitting met gesloten deuren* werd besloten. Millioenen schats zijn daardoor verloren gegaan en nu nog is de droeve Atjeh-oorlog niet geheel ten einde.

Dat de Raad van Indië, ook door niet-ambtelijke elementen dient te worden aangevuld, werd door den inleider niet bestreden, maar om, zooals hij dit zeide, zijn stelsel spoedig te zien ingevoerd, wilde hij nu al dadelijk, ook vóór die aanvulling, de behandeling en voorloopige vaststelling der begrooting in Oost-Indië. De heer Gerlings was van meening, dat die onderlinge ambtenaarsbespreking weinig nut zou hebben, omdat de directeuren ieder hun deel van de begrooting zelf hebben opgemaakt en in de vergadering geen nieuwe gezichtspunten zullen kunnen openen. Dit zou juist zijn, wanneer de begrooting volkomen weergaf, wat door directeuren voorgesteld werd, doch uit onze eigen ambtelijke loopbaan herinneren wij ons te goed, dat dit in geenen deele het geval is. Wij houden ons, in verband hiermee, dan ook overtuigd, dat, wanneer de bekwame en vooruitstrevende, nu reeds lang overleden, directeur van Openbare werken *H. de Bruijn*, zijne plannen tot irrigatie en tot uitbreiding van het ingenieurs-korps, had kunnen verdedigen in eenen Raad, zelfs zooals de heer d. M. dien als *eerder stap* voorstelt, het er op Java met de productiviteit der cultuurvelden, anders zou hebben uitgezien als thans het geval is.

Ten slotte nog een kort woord over de leeningen. Ten volle waardeerende de beweegredenen, die den Voorzitter aanleiding gaven tot het aanwijzen van een terme-moyen, stellen wij ons geheel aan de zijde van den inleider, waar deze het voor Oost-Indië beter vindt om, geheel onafhankelijk, zelf te leenen en eigen waarborgen voor rente en aflossing te stellen.

Dit sluit nu echter, en zoo bedoelde het ook de heer d. M., volstrekt niet in, dat wij verdere financieele hulp van Nederland aan Oost-Indië zouden afwijzen, of ontraden. Die noodzakelijke tegemoetkoming kan echter het best verleend worden, door het aan O.-Indië kwijtschelden van den rentepost van *f* 3,861,000.

Met den heer d. M. spreken wij ten slotte de hoop uit, dat het den Minister van Koloniën gegeven moge zijn, om met de medewerking van de Staten-Generaal de dringende koloniale vraagstukken, die aan de orde zijn, in eenen zoowel voor het Moederland als voor de Koloniën gunstigen zin op te lossen en Oost-Indië in staat te stellen door het leenen van voldoende geld, krachtig aan den arbeid te gaan om den achteruitgang van Java te herstellen en de andere eilanden tot ontwikkeling te brengen.

Week-Overzicht.

Uit Batavia werd aan de *Nieuwe Rott. Cour.* geseind, dat wederom in een gedeelte van den indischen archipel misstanden aan het licht zouden zijn gebracht en dat ook nu aan den officier van justitie Mr. Rhemrev was opgedragen een onderzoek in te stellen. Er schijnt 't een of ander in de Lampongs aan 't handje te zijn.

Ook uit deze zending blijkt in de eerste plaats dat het der indische regeering ernst is om 'n einde te maken aan toestanden, die hoezeer ook soms overdreven voorgesteld, niet kunnen worden geduld, zooals zij zich in de werkelijkheid voordoen, en in de tweede, dat haar vertrouwen in Mr. Rhemrev niet is geschokt, door de kritiek die de wijze waarop hij zijne vorige zending ten uitvoer bracht bij sommigen heeft opgewekt.

Onder de geruchten betreffende de redenen tot het aftreden van den vorigen minister van buitenlandsche zaken *Melvil baron van Lijnden* werd ook o. a. vermeld, dat onze premier *Dr. Kuijper*, een overeenkomst met Duitschland zou voorbereiden, waarbij dit rijk tegen afstand van een of meer belangrijke kolenstations, een bondgenootschap ter bescherming van de indische koloniën met ons land zou sluiten, en dat de japansche gezant te 's-Gravenhage een scherpe nota aan de nederlandsche regeering zou hebben ingediend, waarbij Nederland werd aangemaand de neutraliteit beter in acht te nemen. Hoewel het eerste gerucht nu door serieuse menschen al dadelijk ongeloofbaar werd geacht, kan het voor 't Buitenland geen kwaad dat de *Frankfurter Zeitung* meedeelt, dat zij een schrijven uit den Haag, ontving waarin haar correspondent zeide, op grond van ingewonnen informatie, te kunnen verklaren, dat beide sensatieberichten geheel en al uit de lucht gegrepen waren.

Uit de Pers. De internationale stelling van ons land. *Nieuwe Cour.* van 20, 21 en 22 dezer. Onze neutraliteit *Amsterdammer* van 23 dezer. Nooit goed *Alg. Hbl.* van 20 dezer.

De internationale stelling van ons land, door de *Nieuwe Courant* in een drietal artikelen tot het onderwerp eener bespreking gemaakt, naar aanleiding van al hetgeen in den laatsten tijd over 'n bondgenootschap al of niet met eene of andere mogendheid is te doen geweest, wordt zooals genoemd blad zich die stelling wenscht, in de volgende woorden weergegeven:

„Het Nederlandsche volk — wil het op eigen initiatief, vrijmachtig, zijn gewicht verplaatsen naar de zijde van den evenaar, waar zijn belangen liggen — heeft te zorgen, dat dit gewicht noch aan quantiteit, noch aan qualiteit, *négligeable* zij. In economisch opzicht hebben wij daartoe slechts de lijn te volgen, waarlangs wij ons nu reeds 50 jaren bewegen, behoudens de wijzigingen, die een verstandige koloniale politiek ons voorschrijft. In militairen zin — ook dus op maritiem gebied — moeten wij zorgen zoo sterk te zijn als onze nationale hulpbronnen en middelen ons veroorloven, hier zoowel als in Indië.

Op die wijzen zullen wij het best bereiken, dat wij, bij voorkomende verwikkelingen, als bondgenoot begeerd, als vijand gevreesd zullen zijn en onder die omstandigheden zal het ons het best gelukken — wanneer althans niet alle machten tegen ons samenspannen — onze neutraliteit te handhaven in al die gevallen, waarin onze belangen niet gemoeid zijn.

Overwegende bezwaren tegen een bondgenootschap met België, als door prof. Blok wordt aanbevolen en reeds vroeger door den luitenant-generaal Den Beer Poortugal werd bepleit, zouden wij niet kunnen laten gelden. Inderdaad zouden Nederland en België, indien zij onwrikbaar vereenigd, een politiek, hetzij van het internationale evenwicht, hetzij van een gezamenlijke neutraliteitshandhaving, konden volgen, een belangrijke kracht vormen, waarmede de mogendheden rekening zouden moeten houden. Maar om in dit opzicht meer zekerheid te verkrijgen, zouden wij toch gaarne zien, dat er tusschen beide Staten meer parallelle belangen konden worden aangetoond, in het bijzonder van economischen aard, dan alleen de analogie der omstandigheden, waarin zij zich in politieken zin tegenover Europa bevinden."

De wel eens te berde gebrachte vraag: Maar wanneer nu eens de mogendheden bij onderlinge overeenkomst besloten Nederland met zijn koloniën, of een gedeelte daarvan, als zoenoffer te brengen op het altaar van den wereldvrede of van het politieke en economische evenwicht? beantwoordt 't blad in de eerste plaats met de wedervraag:

„Ligt zulk een brutale buitverdeeling wel binnen den kring der overwegingen, waarmede onze nationale politiek zich heeft bezig te houden? Zou het mogelijk zijn, dat men het arbitrage-beginsel, dat, alle oorlogsrumoer ten spijt, gestadig vorderingen blijft maken, zoo met voeten ging vertreden ten opzichte van het land zelf, waarin men den zetel der internationale rechtspraak gaat vestigen?

En zoo dit al mogelijk ware: Is Nederland dan een lam, dat zich zonder tegenstand ter slachtbank moet laten leiden? Zouden wij in zulk een geval niet kunnen zorgen tijdig, vóór het intreden van zoo'n catastrofe, ons gewicht in de balans te verplaatsen naar die zijde, waar het ons het beste is? Of zouden wij daartoe de kracht, den wil, de besluitvaardigheid, het politieke of economische inzicht missen?"

Waar wij met sympathie de beschouwingen van de *Nieuwe* aanhalen, kunnen wij ter vervollediging meedeelen, dat reeds meer dan 25 jaren geleden, de toenmalige luitenant-kolonel, G. E. V. L. van Zuylen, in de „Vereeniging ter beoefening van Krijgswetenschap" te 's Gravenhage, een absoluut samengaan van Nederland met België, op krijgsgebied heeft bepleit, en dat wijlen Generaal Knoop, toen voorzitter der Vereeniging, aan het slot der gehouden zitting, zijne warme sympathie met het denkbeeld van den spreker te kennen gaf.

Waar het geldt paralelle belangen der beide landen, die zouden moeten leiden tot een nog inniger verband, behoeft er alleen op te worden gewezen, hoe het industrieele België en het mercantieele en maritieme Nederland, zoo in elk opzicht elkander zouden aanvullen.

Wat een prachtig geheel zouden beide landen te zamen hebben gevormd!

Wij hebben in een vorig overzicht al reeds als onze meening te kennen gegeven, dat wij het huidig oogenblik allerminst geschikt gekozen achtten, om naar bondgenooten uit visschen te gaan, waarbij dan veelal onze eigen onmacht ter wille van het te bepleiten denkbeeld, op den voorgrond werd gesteld en geïllustreerd. Dit laatste lokte in de jongste *Groene* een alleszins gegronde critiek uit, waarin de schrijver zich als volgt uit liet:

„Het is toch duidelijk, dat bijaldien eenige oorlogvoerende mogendheid overweegt: of het in het belang der krijgsoperatiën kan zijn de neutraliteit van eenige mogendheid niet te eerbiedigen, dan rekening houdt met het min of meer ernstig voornemen van die mogendheid om hare neutraliteit te handhaven en met de waarde van haar strijdmacht om aan dit voornemen, zoo noodig, kracht bij te zetten.

Nu is het steeds zeer moeilijk zich een juist oordeel te vormen over de waarde en innerlijke kracht van een strijdmacht.

Anders wanneer de Nederlandsche pers, of personen, die geacht worden de mate onzer te ontwikkelen weerkracht juist te kunnen beoordeelen, op de meest nadrukkelijke wijze verklaren, dat wij onmachtig zijn tot elk daadwerkelijk optreden, bij aldien het vereischt mocht worden, en à la merci van die oorlogvoerende partij, die bewust onze neutraliteit schenden wil. Aldus wordt eene schending als het ware uitgelokt.

De waarde van een strijdmacht is op elk gegeven oogenblik het resultaat van den tien tot vijftien jaren voorafgaanden arbeid. Op een gewild oogenblik laat zich deze niet vermeerderen.

Bestaat de mogelijkheid, dat de weerkracht tot optreden zal worden genoopt, om welke reden ook, dan is zij met haar deugden en gebreken, in haar sterkte en in haar zwakheid uitsluitend een gegeven, waarmede rekening is te houden tot handelen.

Dan zijn beschouwingen tot vermeerdering van haar krachten en middelen tot aanvulling van leemten waardeloos. En allerminst is dan het oogenblik daar om zich met een buitenlandsche regeering te verstaan, bijaldien elk vertrouwen in eigen kracht ontbreekt.

Zulke consultatiën zijn altijd kostbaar, maar noodeloos ruïneus, bijaldien de consulent verklaart, dat het gaat om *zijn of niet zijn*.

Van 1894, toen Japan's positie in Azië zich begon af te teekenen, hadden beschouwingen ter zake alle recht en reden van bestaan, maar thans, nu de oorlogsfakkel brandt, baat geen advies meer, heeft de critiek te zwijgen, en is tegenover binnen- en buitenland slechts van pas een motie van vertrouwen in het beleid van hen, die tot handelen verplicht zijn, of er toe kunnen worden geroepen."

Een welverdiend lesje gaf het *Alg. Hbl.* in haar nummer van den 20sten dezer aan de *Nieuwe Soerabaja Cour.* onder het hoofdje: *Nooit Goed.* We laten hier het betrekkelijk artikel volgen:

„Wanneer er, in de Indische pers, soms wordt aangedrongen op de naasting van op Java bestaande particuliere spoorwegen, dan vindt men daarbij allicht de verzuchting: dat de „invloedrijke aandeelhouders in Nederland" haar wel zullen tegenhouden; eene meening, die natuurlijk onjuist is, omdat zij voldoende schadeloos zouden worden gesteld. Maar omgekeerd: wanneer h i e r mocht worden aangedrongen op die naasting, dan zou allicht gezegd worden: dat dezelfde aandeelhouders dat wel zouden willen; waar quaesties van algemeen belang ter sprake komen, zoekt men in de Indische pers, althans in een gedeelte daarvan, steeds naar motieven van baatzuchtig allooi.

Het bewijs voor deze meening vinden wij ditmaal in de *N. Soerabaja Courant* van 4 Maart. Daar is sprake van het sluiten van zuiver Indische leeningen, wat o. i. bovenal in het belang van Indië wezen zou. En wat zegt het blad nu?

„Overigens is men er ginds voor, veel te leenen, dan kunnen de particuliere landerijen b. v. worden teruggekocht, *waarbij eenige zoo families in het moederland belang hebben.* Zulke dingen zijn aardig om op te merken. Die royale heeren toch... Ik vermoed, dat men heel gul zal worden in Nederland, *want aan het uitgeven van leeningen is ook wat te verdienen.*"

Wat zeide De Genestet ook weer:

„Gij, die in alle dingen
Slechts zonde vindt en schuld,
Van leelijke gedachten
Is vast uw ziel vervuld."

Wij hebben den achterdochtigen redacteur van genoemd blad dit versje al eens eerder voorgehouden, maar geholpen heeft dat blijkbaar nog niet!"

Oost-Indische berichten.

De laatste *Deli-Couranten* brachten in de afgeloopen week het bericht mede dat de **Goareezen** voornemens zijn Makassar aan te vallen, vermoedelijk als gevolg van de groote ontstemming over de aanhouding van prauwen en het opleggen van een boete groot f 10.800. De oom van den vorst moet de ziel van de beweging zijn. Voornamelijk is men ontevreden over het niet teruggeven der wapens. Aroematowa wadjoe is de aanvoerder der kwaadwillligen. Aan de regeering te Buitenzorg is van deze beweging officieel echter nog niets bekend en ook niet dat de wapenen door den gouverneur van Celebes in beslag zouden zijn genomen, zegt de *Javabode*.

De benoeming van leden der gemeenteraden van Batavia, Meester Cornelis en Buitenzorg is afgekomen, wanneer zij echter zitting zullen nemen, schijnt volgens de *Deli-Ct.* nog niet bekend.

Er zullen in de toekomst ook inlanders bij den landraad komen. De *Sumatra-Post* verneemt althans uit Weltevreden, dat de directeur van justitie plannen vormt tot opleiding en aanstelling van intelligente inlanders tot griffiers bij de landraden.

Te Bondowoso is een **vrijwilligerskorps** opgericht, onder den naam van de vereeniging „de Oosthoek"; de erkenning als zoodanig door de regeering is op den 8sten Maart jl. ingegaan. De uniformen en onderscheidingsteekenen ter aanduiding der graden en rangen zijn in de indische bladen nader omschreven.

De weduwe van Toekoe Oemar is dan eindelijk voor goed in onze handen gevallen. Een colonne onder luitenant Vastenou overviel nl. nabij het Tjelala-meergebied in de Gajoelanden hare schuilplaats. Zij, Tjoet Maligoi [illegible] en zes volgelingen werden gevat. Een beaumontgeweer en gouden sieraden werden buitgemaakt.

Zij is de dochter van T. Tjoet Abaik, voormalig hoofd loebalang 25 Moekims en zuster van den tegenwoordigen Radja Machmoet.

Nadat de **Singkel-colonne** onder kapitein van Leyden te Padang is teruggekeerd, kwamen meerdere bijzonderheden omtrent de verrichtingen van die colonne aan het licht en is toen ook gebleken dat de radja van Batoe Batoe, de ziel van den opstand, *niet* is gesneuveld, zoo als de colonne-commandant in zijn telegram na den val van Batoe Batoe heeft medegedeeld. Dat bericht werd echter helaas niet bevestigd, schrijft men uit Padang aan de *Locomotief*.

Bij de overvalling van een schuilplaats bij Lho Bodoh voor Djambo werd door een patrouille uit Panton Leubee een europeesch fuselier gewond, de aanrander werd nedergelegd.

Tengevolge van het in **West-Ceram** geleden echec wil de regeering ook op dat eiland het civiel en militair gezag in één hand vereenigen. De Majoor Dart is aangewezen om als civiel en militair gezaghebber op te treden. Hij zal in die functie ondergeschikt zijn aan den resident van Ambon, maar op Ceram volle vrijheid van handelen krijgen. Thans wordt Ceram, zooals bekend is, bestuurd door een civiel gezaghebber, terwijl er een mobiele colonne onder een luitenant is gelegerd. De *Java-bode* spreekt dit bericht echter beslist tegen, wel wordt Majoor Dart militair commandant en een kapitein wordt civiel gezaghebber van Ceram in plaats van de beide luitenants, die thans te Wahaay en te Piroe als zoodanig zijn aangesteld. De tegenwoordige resident van Ambon verlaat binnenkort 's lands dienst, niet vrijwillig echter, zegt het *Bat. Nbl.*, maar omdat de regeering van meening is, dat Ambon een flinker en meer doortastend resident noodig heeft.

Uit **Poeroek Tjahoe** kwamen geen belangrijke berichten. Het *Bandj. Nbl.* deelt mede dat de onzen onlangs een patrouille hebben gemaakt van uit Teweh naar den bovenloop der soengei Montallat. Het ging daar weer zooals dikwijls bij vroegere gelegenheden. Men werd beschoten, maar zag geen vijand. Aan onze zijde werden

drie man gewond. Een sergeant verloor door een ongeluk het leven, omdat hij niet zwemmen kon. Ook moet er een soldaat zijn gesneuveld.

Uit **Djambi** werd bericht, dat als gevolg van het actief optreden zes bendeleden met 3 geweren van Raden Pamock en Achmad werden uitgeleverd, waaronder de zeer beruchte Hoeloebalang Botoeah, tijdelijk zich ophoudende bij de bende Raden Achmad en deelnemer aan de roofpartij Pangkalan Broembing. Door het hoofd Pinang Radan zijn ook uitgeleverd de lang gezochte kwaadwillige Radens Tandjoeng en Baharoedin.

De *Javabode* begint er aan te twijfelen, of de kolonel van der Wedden wel voldoende hersteld zal zijn, op 't oogenblik, dat de expeditie naar **Boni** zal moeten vertrekken; hij zal dan worden vervangen in het commando daarover door den generaal-majoor Christan, die getoond heeft een bekwaam en populair troepenleider te zijn, met een ijzeren lichaamsgestel.

De particulieren Neuman en Schoorel zijn ter beschikking gesteld gesteld resp. van de residenten van Cheribon en Pekalongan, voorloopig voor een half jaar, ten einde in overleg met den inspecteur van het inlandsch landbouwcredietwezen, belast te worden met de werkzaamheden voor de totstandkoming, de uitbreiding, het toezicht en het beheer der **dessa loemboengs** enz., een maatregel in het belang van de opheffing van den economischen toestand der inlandsche bevolking, zooals wij vroeger reeds in ons blad bespraken.

Het schijnt, dat de maatregelen, die getroffen worden voor de invoering eener **nieuwe bestuursregeling in de Z. en O. afdeeling van Borneo**, Bandjermasin niet tot voordeel zullen strekken. Het *Soer. Hbl.* verneemt ten minste, dat het in de bedoeling der regeering ligt, zeer waarschijnlijk op advies van den nieuwen militairen commandant, tevens waarnemend resident, om het militaire centrum van Bandjermasin over te brengen naar Moeara Teweh.

Deze nieuwe regeling schijnt voornamelijk verband te houden met den wensch: het binnenland weer te „openen," een betere contrôle te kunnen uitoefenen en de bovenbevolking meer den invloed te doen ondervinden van het rechtstreeksche bestuur, welke, naar men vertrouwt, grooter zal zijn, dan die van kruit en kogels, nu luitenant Christoffel de eerste schreden op den weg naar feitelijke pacificatie heeft gezet.

Den 15en Maart jl. had te Padang een groote ovatie plaats, door de maleische bevolking gebracht aan hun bevrienden aftredenden gouverneur, den heer **T. Weber**, om hem te eeren voor zijn goedheid jegens de bevolking en vermoedelijk ook als appreciatie van het standpunt door hem in zake de invoering der hoofdelijke belasting ingenomen.

Duizenden maleiers namen aan dezen indrukwekkenden optocht deel, terwijl maleische kinderen op het erf van den gouverneur afscheidsliederen zongen. De regent hield een zeer lange speech en bood den heer Weber een groote foto aan van de maleische hoofden, voor deze gelegenheid speciaal opgenomen en vergroot. Daarop volgden diverse groepen, als de „*imam chatibs*", een priestergroep met hunne typische pajongs; de *sirih-gadang*, een soort katafalk, door maleische danseressen geflankeerd en een uit oude tijden herkomstige zeer hooge huldebetuiging voorstellend, die vroeger alleen aan vorsten werd bewezen, diverse maleische dansgroepen, gymnastiekclubs, niassche krijgslieden en dansers, Hindoevertooningen, chineesche vertooningen, enz. enz. en ten slotte de 9 taboets, waarbij het enthousiame het grootste was. De gouverneur was zeer getroffen en een ieder was onder den indruk dezer geestdriftige ovatie.

De stemming voor **Liberia-koffie** is weer flauw. Partijen, indertijd voor f 32 per pond gekocht, zijn herverkocht voor f 29 per pond. Men houdt nu op f 30 per pond.

Naar het *Bat. Nbl.* verneemt, zijn thans reeds plannen geheel uitgewerkt om de **havenmondingen** in een minimum van tijd en op afdoende wijze te kunnen versperren, als ooit een schip van een vreemde mogendheid het mocht wagen, om tegen onzen zin binnen te varen.

Wanneer nu maar gezorgd wordt, zegt dat blad, dat de versperringen volgens de regels van de kunst ten allen tijde krachtig onder kanonvuur kunnen worden genomen en gehouden.

Alweder een loerah aangeklaagd. Door de bevolking van de dessa Gondorio, district Toegoe, is bij het bestuur een aanklacht ingediend, tegen haar loerah, dien zij beschuldigt van afzetterij, knevelarij en andere ongeoorloofde handelingen. Dit is, naar de *Locomotief* mededeelt, het 9e dessahoofd, dat in den loop van dit jaar bij het bestuur is aangeklaagd.

Koffiecultuur en belasting ter Sumatra's Westkust is de titel van een opstel, geschreven door den heer Ockerse, assistent-resident te Moeara Doea. De heer Ockerse diende vele jaren ter Sumatra's westkust en leerde daar land en volk kennen. Uit dien hoofde acht het *Bat. Nbl.* zijn oordeel van veel belang en dit wordt het nog meer, zegt dat blad, waar hij in een vorig opstel „*Sumatra's Westkust lastpost of batepost*", blijk gaf van de zaak een bijzondere studie gemaakt en een aandeel gehad te hebben in de voorbereiding der vroegere plannen tot belastingheffing.

Het vrijwillig advies van dezen schrijver, gegeven uitsluitend ter verzekering eener goede politie ter Sumatra's Westkust, vinde bij de regeering de waardeering, die het verdient, zoo besluit het *Bat. Nbl.*

Een planter juicht in het *Bat. Nbl.* de oprichting van een **theemarkt** te Batavia wel toe, maar in de veronderstelling, dat daardoor nieuwe markten geopend zouden worden. Maar als de opkoopers van thee aldaar de thee in de veilingen te Londen of Amsterdam brengen, dan blijkt 't, zegt hij, dat wij onze eigen ruiten hebben ingegooid.

Wil de theemarkt te Batavia slagen, dan moeten de koopers zulke relaties hebben, dat zij met het van ons gekochte product van de veilingen wegblijven, zoo niet, dan verloopt de markt wederom.

Door het Departement van O. E. en N. is een circulaire uitgevaardigd, omtrent het bereiden en drogen van **buffelhuiden**, welke circulaire zooveel mogelijk ter kennis van de inlandsche bevolking moet worden gebracht, een maatregel ook alweder in het belang van de opheffing der inlandsche nijverheid.

Over de **Deli-Atjeh en Langsar-baai-spoorwegverbinding** schrijft de *Sumatra Post*, dat deze quaestie nog niet tot een bevredigende oplossing is gebracht, zoodat vooralsnog niet te voorspellen valt, wie de exploitatie der lijn, verondersteld dat ze werkelijk tot stand komt, zal ter hand nemen.

Volgens een door den legercommandant uitgebracht rapport, schijnt de lijn — van een militair standpunt beschouwd — geen waarde te hebben, zoodat alleen de vraag overblijft: welke economische voordeelen er aan verbonden zijn? Deze vraag schijnt voorloopig nog niet in gunstigen zin te zijn beantwoord, hoewel uitgemaakt is, dat de begrootingskosten voor de verbindingslijn buitengewoon hoog zouden zijn, terwijl de rentabiliteit wellicht nog geen vijfde gedeelte bedraagt van de te verwachten exploitatie-onkosten. Daarbij komt nog, dat de Deli Spoorweg-Maatschappij geen heil in deze verbinding schijnt te zien, zoodat, al moge de gouverneur-generaal deze verbinding blijven wenschen, het nog lang niet zeker zou zijn, dat de volksvertegenwoordiging de vereischte sommen zou toestaan.

Over de Langsar-quaestie is slechts kort gesproken op de conferentie bij den landvoogd, door den heer Herckenrath, daar de rapporten uit Atjeh nog niet waren ontvangen en waaruit toch bleek, dat Z.Exc. niet meer zulk een geestdrift koestert voor het plan, als indertijd het geval is geweest.

Tentoonstelling van Oost- en West-Indische Huisvlijt en Kunstnijverheid te Zutfen.

Van een ooggetuige kregen wij omtrent bovengenoemde Tentoonstelling de volgende beschrijving, welke wij, met enkele opmerkingen aangevuld, hier voor den belangstellenden lezer weergeven:

„Toen ik Zaterdag 22 dezer om elf uur 'smorgens de benedenlocalen der Kunstnijverheidschool te Zutfen, Waterstraat 29, binnentrad, vond ik daar de beide Haagsche commissieleden: Mej. Van Baak en Tromp, nog druk bezig om de laatste hand te leggen aan de expositie, welke dien middag te twee ure zou worden geopend. Het geheel zag er zeer smaakvol uit en maakte reeds bij den eersten aanblik een mooi effect. Meer in het bizonder vielen mij op de wandstukken, waar een rijke collectie weefsels; o. a. de zeer fraaie *Selimoets* (dekens) van de Timorgroep en de Kantoek Dajaks, de *idja's* van Atjeh, de *ragidoeps* der Bataks en de zijden slendangs van Bali te bewonderen waren, naast kunstschatten van batikwerk uit de Vorstenlanden en de meer eenvoudige van Madoera, de Preanger en andere deelen van Java, afgewisseld door typisch versierde, geklopte boombast van Nieuw-Guinea en Celebes, en de met veel smaak en groote bedrevenheid gevlochten matten uit verschillende deelen van onzen archipel. Op de door bekleeding met Sangireesch koffoweefsel in etaleertafels herschapen schaafbanken waren verder bijna alle takken van Indische Kunstnijverheid en huisvlijt zoo goed mogelijk vertegenwoordigd.

Maar, zooals de *Zutfensche Courant* terecht opmerkte in haar verslag dezer tentoonstelling:

„Men gevoelt zich tusschen al die voortbrengselen van een land, dat zoo ver van ons af is en ons toch zoo na staat, eenigszins gedesoriënteerd; onze bezittingen zijn ons zoo vreemd, dat een inleiding niet overbodig is.

Het was daarom een goede gedachte, den heer L. Lacomblé te Arnhem uit te noodigen, bij de opening van de tentoonstelling het publiek eenigszins op de hoogte te brengen."

Het Zutfensche Afdeelingsbestuur vreesde, dat niet vele ingezetenen zich de moeite zouden geven de opening bij te komen wonen, niettegenstaande er advertenties in de bladen waren geplaatst om het publiek er op attent te maken. Toen de Raad van beheer van „Boeatan" dit vermoeden vernam, werd er besloten een poging te doen, om

zoek der begrooting; die ambtenaars-samenkomst zou geen aanleiding geven tot ernstige kritiek. De over de begrooting handelende vergadering zou moeten worden aangevuld door niet-ambtelijke elementen waaronder ook, door positie en bekwaamheid uitmuntende inlanders.

De heer *Dr. D. Bos*, lid van de Tweede Kamer, hoewel voor 't eerst in eene vergadering van 't Indisch Genootschap aanwezig, voelde zich toch gedrongen, bij de behandeling van zulk een belangrijk onderwerp enkele opmerkingen te maken. Hij is tegen het stellen van waarborgen bij Indische leeningen, door het aanwijzen van bepaalde inkomsten voor de betaling van rente en aflossing; dit zou het krediet der koloniën niet bevorderen.

Ook kon hetgeen de Voorzitter een »terme moyen" noemde, zijn goedkeuring niet wegdragen, men zou dan geen Indische, doch eene vermomde Nederlandsche leening op de geldmarkt brengen. De beoogde meerdere zelfstandigheid der kolonie zou er niet door worden bereikt. Ook vreesde hij, waar het koloniale leeningen betreft, het gevaar der misschien verbroken eenheid der valuta niet. Indië kan immers zijne leeningen uitschrijven in Nederlandsch-courant, zoodat rente en aflossing ook daarin moeten worden betaald.

De heer *Mr. D. Fock*, lid van de Tweede Kamer steunt de meening van den heer Gerlings, dat ook niet-ambtelijke personen stem moeten hebben in de voorloopige vaststelling der Koloniale begrooting in Oost-Indië. Verder heeft het hem getroffen, dat bij herhaling dezen avond het argument heeft gegolden, dat men Oost-Indië leeningen moet doen sluiten omdat men anders bij een mogelijk verlies der Koloniën, zelf opgescheept zou zitten met de ten bate daarvan gemaakte schuld. Dit keurt hij af; voor hem ligt de voorname reden in de te verkrijgen groote zelfstandigheid van O. Indië en het noodzakelijk worden eener scheiding van de financiën,

De *Voorzitter* raakt de valuta-kwestie nog even aan, deze is zóó ingewikkeld, dat een verdere behandeling hier te veel tijd zou vorderen. Hij raadt echter het lezen aan van het nader rapport aan de Kroon, in 1872 uitgebracht door de Commissie in zake het Muntwezen.

In zijne *repliek* verklaarde de inleider een voorstander te zijn van de latere uitbreiding van den Raad van Indië, door 't benoemen van niet-ambtenaren, waaronder ook inlanders en vreemde oosterlingen. Wat hij nu echter voorstelde was een eerste, zeer bescheiden stap. Voor dat onderzoek der begrooting alleen, zou hij geen mannen van buiten, willen oproepen, die immers toch niet volledig bekend zouden zijn, met de toestanden die tot de wording der begrooting aanleiding gaven. Ook zou hij er niet vóór zijn om die Vergadering van Raad van Indië en Directeuren, gepresideerd door den Gouv. Generaal, waarin de begrooting zou worden behandeld, voor het publiek toegankelijk te maken, zelfs niet om het stenografisch verslag er van te publiceeren en dit daardoor te onderwerpen aan de publieke kritiek. Daargelaten, dat bij het publiceeren van concept-ordonnanciën de openbare belangstelling nog maar weinig gebleken is, zou hij vreezen, dat de vrije gedachtenwisseling in die samenkomst der hoogste ambtenaren er onder zou lijden, wanneer zij wisten, dat hetgeen zij aanvoerden voor andere ooren en oogen bestemd was, dan voor die der leden van de Hooge Collegiën en van de Staten Generaal in Nederland. Hij vergeleek, die meer intieme bespreking, met eene zitting met gesloten deuren, die toch ook bij onze Kamers enkele malen voorkomt en met die van den Nederlandschen Raad van State. Persoonlijk is hij van openbaarheid bij de behandeling van zaken een groot voorstander en zou hij die ook in Oost-Indië wenschen, maar het denkbeeld en ook de praktijk der uitvoering is dáár nog vreemd, zoodat om hetgeen hij goed acht, spoedig verwezenlijkt te zien, hij zou willen beginnen met het voor de Kamers in Nederland bestemde stenografisch verslag.

Met den heer Fock is hij ten volle homogeen. Ook hij wenscht Indische leeningen in de eerste en voornaamste plaats in 't belang van Oost-Indië zelf. Slechts volledigheidshalve heeft hij ook op 't mogelijke belang van Nederland gewezen, evenzeer als de heer F. echter vertrouwende, dat, bij het voeren eener gezonde Koloniale Staatkunde, wij den factor kans op verlies onzer Koloniën als weinig gevaar opleverend, kunnen aanmerken.

Waar Nederland als bankier, zonder commissieloon, voor Oost Indië zou willen optreden, lijkt dit zulk een fraai aanbod, dat afwijzen, zoo maar dadelijk niet in de gedachte komt. Daargelaten echter de aanhaling van zooeven, dat ook 't moederland reeds moeite ondervond met 't plaatsen zijner leeningen, hetgeen, gelet op 't vele geld, dat Oost-Indië nog noodig heeft, het te behalen voordeel door Nederland te doen leenen, misschien gering zou maken, is 't voor de zelfstandige krachtige ontwikkeling van Indië toch nog beter, dat 't wat meer rente betaalt en geheel op eigen beenen staat.

Den heer Bos werd opgemerkt, dat het aanwijzen van bepaalde inkomsten om rente en aflossing te garandeeren zijns inziens, niet kon strekken om 't krediet te verminderen, wèl om betere voorwaarden te bedingen. Bij Fransche koloniale leeningen wordt het middel dan ook veelal toegepast.

Op de valuta-quaestie wilde spreker niet diep ingaan, hij wijst er alleen op, dat als ooit onze koloniën aan een anderen bezitter zouden overgaan, dit dan zeker wel zal zijn aan een land, welks financiën in goeden staat zijn en waar dus ook de valuta in orde is. De houders van de papieren eener Indische leening zullen in dit geval voldoende tegen verlies gewaarborgd zijn.

Hierop volgen: Dankbetuiging door den Voorzitter en applaus! Het is dan ook volstrekt niet te verwonderen, dat zoowel inleiding als repliek de sympathie wegdroegen van de aanwezigen, die voor het meerendeel uit warme voorstanders van kolonialen vooruitgang bestonden.

Het was een waar genot om in het «Indisch Genootschap», door de oprichting waarvan de liberale koloniale politiek het eerst als stelsel werd belichaamd, thans, ruim eene halve eeuw later door een zeer hoog geplaatst en nog in dienst zijnd Oost-Indisch ambtenaar, die wellicht binnenkort naar Indië zal terugkeeren om er de door hem bekleede plaats, onmiddellijk naast den Gouverneur-Generaal, op nieuw te aanvaarden, met overtuiging en met gloed te hooren verkondigen, dat de weg die tot kolonialen voorspoed moet leiden, samenvalt met dien van *decentralisatie van boven af*, met het verhoogen der energie van de regeering en het volk, door het geven van grootere verantwoordelijkheid aan de eene en het opvoeden tot meerdere zelfstandigheid van het andere.

Wij, die reeds lang vóór het bestaan der Vereeniging «Oost en West», in de dagbladpers en in vergaderingen, voor de financiëele scheiding en voor autonomie van Oost-Indië hebben gestreden, zagen met vreugde hier een bondgenoot optreden, die nog zoo kort geleden uit Indië terugkeerde en er eene betrekking bekleedde, waarin alles wat er in het land omgaat onder zijne oogen moest komen.

Het verheugde ons evenzeer den Voorzitter van het Genootschap, waar het gold de vergadering waarin te Batavia de Indische begrooting zou worden onderzocht, te hooren aandringen op publieke behandeling. En waar de inleider, hoewel zich in algemeenen zin verklarende vóór openbare behandeling der algemeene zaak er toch op wees, dat meer intieme belangen, ook in onze Nederlandsche Volksvertegenwoordiging met gesloten deuren worden behandeld, kwam ons in de gedachte, hoe wij steeds hebben volgehouden, dat geheimhouding in den regel doet denken aan zwakheid of onjuistheid, als afschrikkend voorbeeld daarbij aanhalende het noodlottige concentratie-stelsel in Atjeh, waartoe ruim twintig jaren geleden in een *zitting met gesloten deuren* werd besloten. Millioenen schats zijn daardoor verloren gegaan en nu nog is de droeve Atjeh-oorlog niet geheel ten einde.

Dat de Raad van Indië, ook door niet-ambtelijke elementen dient te worden aangevuld, werd door den inleider niet bestreden, maar om, zooals hij dit zeide, zijn stelsel spoedig te zien ingevoerd, wilde hij nu al dadelijk, ook vóór die aanvulling, de behandeling en voorloopige vaststelling der begrooting in Oost-Indië. De heer Gerlings was van meening, dat die onderlinge ambtenaarsbespreking weinig nut zou hebben, omdat de directeuren ieder hun deel van de begrooting zelf hebben opgemaakt en in de vergadering geen nieuwe gezichtspunten zullen kunnen openen. Dit zou juist zijn, wanneer de begrooting volkomen weergaf, wat door directeuren voorgesteld werd, doch uit onze eigen ambtelijke loopbaan herinneren wij ons te goed, dat dit in geenen deele het geval is. Wij houden ons, in verband hiermee, dan ook overtuigd, dat, wanneer de bekwame en vooruitstrevende, nu reeds lang overleden, directeur van Openbare werken *H. de Bruijn*, zijne plannen tot irrigatie en tot uitbreiding van het ingenieurs-korps, had kunnen verdedigen in eenen Raad, zelfs zooals de heer d. M. dien als *eerder stap* voorstelt, het er op Java met de productiviteit der cultuurvelden, anders zou hebben uitgezien als thans het geval is.

Ten slotte nog een kort woord over de leeningen. Ten volle waardeerende de beweegredenen, die den Voorzitter aanleiding gaven tot het aanwijzen van een terme-moyen, stellen wij ons geheel aan de zijde van den inleider, waar deze het voor Oost-Indië beter vindt om, geheel onafhankelijk, zelf te leenen en eigen waarborgen voor rente en aflossing te stellen.

Dit sluit nu echter, en zoo bedoelde het ook de heer d. M., volstrekt niet in, dat wij verdere financieele hulp van Nederland aan Oost-Indië zouden afwijzen, of ontraden. Die noodzakelijke tegemoetkoming kan echter het best verleend worden, door het aan O.-Indië kwijtschelden van den rentepost van *f* 3,861,000.

Met den heer d. M. spreken wij ten slotte de hoop uit, dat het den Minister van Koloniën gegeven moge zijn, om met de medewerking van de Staten-Generaal de dringende koloniale vraagstukken, die aan de orde zijn, in eenen zoowel voor het Moederland als voor de Koloniën gunstigen zin op te lossen en Oost-Indië in staat te stellen door het leenen van voldoende geld, krachtig aan den arbeid te gaan om den achteruitgang van Java te herstellen en de andere eilanden tot ontwikkeling te brengen.

Week-Overzicht.

Uit Batavia werd aan de *Nieuwe Rott. Cour.* geseind, dat wederom in een gedeelte van den indischen archipel misstanden aan het licht zouden zijn gebracht en dat ook nu aan den officier van justitie Mr. Rhemrev was opgedragen een onderzoek in te stellen. Er schijnt 't een of ander in de Lampongs aan 't handje te zijn.

Ook uit deze zending blijkt in de eerste plaats dat het der indische regeering ernst is om 'n einde te maken aan toestanden, die hoezeer ook soms overdreven voorgesteld, niet kunnen worden geduld, zooals zij zich in de werkelijkheid voordoen, en in de tweede, dat haar vertrouwen in Mr. Rhemrev niet is geschokt, door de kritiek die de wijze waarop hij zijne vorige zending ten uitvoer bracht bij sommigen heeft opgewekt.

Onder de geruchten betreffende de redenen tot het aftreden van den vorigen minister van buitenlandsche zaken *Melvil baron van Lijnden* werd ook o. a. vermeld, dat onze premier *Dr. Kuijper*, een overeenkomst met Duitschland zou voorbereiden, waarbij dit rijk tegen afstand van een of meer belangrijke kolenstations, een bondgenootschap ter bescherming van de indische koloniën met ons land zou sluiten, en dat de japansche gezant te 's-Gravenhage een scherpe nota aan de nederlandsche regeering zou hebben ingediend, waarbij Nederland werd aangemaand de neutraliteit beter in acht te nemen. Hoewel het eerste gerucht nu door serieuse menschen al dadelijk ongeloofbaar werd geacht, kan het voor 't Buitenland geen kwaad dat de *Frankfurter Zeitung* meedeelt, dat zij een schrijven uit den Haag, ontving waarin haar correspondent zeide, op grond van ingewonnen informatie, te kunnen verklaren, dat beide sensatieberichten geheel en al uit de lucht gegrepen waren.

Uit de Pers. De internationale stelling van ons land. *Nieuwe Cour.* van 20, 21 en 22 dezer. Onze neutraliteit *Amsterdammer* van 23 dezer. Nooit goed *Alg. Hbl.* van 20 dezer.

De internationale stelling van ons land, door de *Nieuwe Courant* in een drietal artikelen tot het onderwerp eener bespreking gemaakt, naar aanleiding van al hetgeen in den laatsten tijd over 'n bondgenootschap al of niet met eene of andere mogendheid is te doen geweest, wordt zooals genoemd blad zich die stelling wenscht, in de volgende woorden weergegeven:

„Het Nederlandsche volk — wil het op eigen initiatief, vrijmachtig, zijn gewicht verplaatsen naar de zijde van den evenaar, waar zijn belangen liggen — heeft te zorgen, dat dit gewicht noch aan quantiteit, noch aan qualiteit, *négligeable* zij. In economisch opzicht hebben wij daartoe slechts de lijn te volgen, waarlangs wij ons nu reeds 50 jaren bewegen, behoudens de wijzigingen, die een verstandige koloniale politiek ons voorschrijft. In militairen zin — ook dus op maritiem gebied — moeten wij zorgen zoo sterk te zijn als onze nationale hulpbronnen en middelen ons veroorloven, hier zoowel als in Indië.

Op die wijzen zullen wij het best bereiken, dat wij, bij voorkomende verwikkelingen, als bondgenoot begeerd, als vijand gevreesd zullen zijn en onder die omstandigheden zal het ons het best gelukken — wanneer althans niet alle machten tegen ons samenspannen — onze neutraliteit te handhaven in al die gevallen, waarin onze belangen niet gemoeid zijn.

Overwegende bezwaren tegen een bondgenootschap met België, als door prof. Blok wordt aanbevolen en reeds vroeger door den luitenant-generaal Den Beer Poortugal werd bepleit, zouden wij niet kunnen laten gelden. Inderdaad zouden Nederland en België, indien zij onwrikbaar vereenigd, een politiek, hetzij van het internationale evenwicht, hetzij van een gezamenlijke neutraliteitshandhaving, konden volgen, een belangrijke kracht vormen, waarmede de mogendheden rekening zouden moeten houden. Maar om in dit opzicht meer zekerheid te verkrijgen, zouden wij toch gaarne zien, dat er tusschen beide Staten meer parallelle belangen konden worden aangetoond, in het bijzonder van economischen aard, dan alleen de analogie der omstandigheden, waarin zij zich in politieken zin tegenover Europa bevinden."

De wel eens te berde gebrachte vraag: Maar wanneer nu eens de mogendheden bij onderlinge overeenkomst besloten Nederland met zijn koloniën, of een gedeelte daarvan, als zoenoffer te brengen op het altaar van den wereldvrede of van het politieke en economische evenwicht? beantwoordt 't blad in de eerste plaats met de wedervraag:

„Ligt zulk een brutale buitverdeeling wel binnen den kring der overwegingen, waarmede onze nationale politiek zich heeft bezig te houden? Zou het mogelijk zijn, dat men het arbitrage-beginsel, dat, alle oorlogsrumoer ten spijt, gestadig vorderingen blijft maken, zoo met voeten ging vertreden ten opzichte van het land zelf, waarin men den zetel der internationale rechtspraak gaat vestigen?

En zoo dit al mogelijk ware: Is Nederland dan een lam, dat zich zonder tegenstand ter slachtbank moet laten leiden? Zouden wij in zulk een geval niet knnnen zorgen tijdig, vóór het intreden van zoo'n catastrofe, ons gewicht in de balans te verplaatsen naar die zijde, waar het ons het beste is? Of zouden wij daartoe de kracht, den wil, de besluitvaardigheid, het politieke of economische inzicht missen?"

Waar wij met sympathie de beschouwingen van de *Nieuwe* aanhalen, kunnen wij ter vervollediging meedeelen, dat reeds meer dan 25 jaren geleden, de toenmalige luitenant-kolonel, G. E. V. L. van Zuylen, in de „Vereeniging ter beoefening van Krijgswetenschap" te 's Gravenhage, een absoluut samengaan van Nederland met België, op krijgsgebied heeft bepleit, en dat wijlen Generaal Knoop, toen voorzitter der Vereeniging, aan het slot der gehouden zitting, zijne warme sympathie met het denkbeeld van den spreker te kennen gaf.

Waar het geldt paralelle belangen der beide landen, die zouden moeten leiden tot een nog inniger verband, behoeft er alleen op te worden gewezen, hoe het industrieele België en het mercantieele en maritieme Nederland, zoo in elk opzicht elkander zouden aanvullen.

Wat een prachtig geheel zouden beide landen te zamen hebben gevormd!

Wij hebben in een vorig overzicht al reeds als onze meening te kennen gegeven, dat wij het huidig oogenblik allerminst geschikt gekozen achtten, om naar bondgenooten uit visschen te gaan, waarbij dan veelal onze eigen onmacht ter wille van het te bepleiten denkbeeld, op den voorgrond werd gesteld en geïllustreerd. Dit laatste lokte in de jongste *Groene* een alleszins gegronde critiek uit, waarin de schrijver zich als volgt uit liet:

„Het is toch duidelijk, dat bijaldien eenige oorlogvoerende mogendheid overweegt: of het in het belang der krijgsoperatiën kan zijn de neutraliteit van eenige mogendheid niet te eerbiedigen, dan rekening houdt met het min of meer ernstig voornemen van die mogendheid om hare neutraliteit te handhaven en met de waarde van haar strijdmacht om aan dit voornemen, zoo noodig, kracht bij te zetten.

Nu is het steeds zeer moeilijk zich een juist oordeel te vormen over de waarde en innerlijke kracht van een strijdmacht.

Anders wanneer de Nederlandsche pers, of personen, die geacht worden de mate onzer te ontwikkelen weerkracht juist te kunnen beoordeelen, op de meest nadrukkelijke wijze verklaren, dat wij onmachtig zijn tot elk daadwerkelijk optreden, bij aldien het vereischt mocht worden, en à la merci van die oorlogvoerende partij, die bewust onze neutraliteit schenden wil. Aldus wordt eene schending als het ware uitgelokt.

De waarde van een strijdmacht is op elk gegeven oogenblik het resultaat van den tien tot vijftien jaren voorafgaanden arbeid. Op een gewild oogenblik laat zich deze niet vermeerderen.

Bestaat de mogelijkheid, dat de weerkracht tot optreden zal worden genoopt, om welke reden ook, dan is zij met haar deugden en gebreken, in haar sterkte en in haar zwakheid uitsluitend een gegeven, waarmede rekening is te houden tot handelen.

Dan zijn beschouwingen tot vermeerdering van haar krachten en middelen tot aanvulling van leemten waardeloos. En allerminst is dan het oogenblik daar om zich met een buitenlandsche regeering te verstaan, bijaldien elk vertrouwen in eigen kracht ontbreekt.

Zulke consultatiën zijn altijd kostbaar, maar noodeloos ruïneus, bijaldien de consulent verklaart, dat het gaat om *zijn of niet zijn*.

Van 1894, toen Japan's positie in Azië zich begon af te teekenen, hadden beschouwingen ter zake alle recht en reden van bestaan, maar thans, nu de oorlogsfakkel brandt, baat geen advies meer, heeft de critiek te zwijgen, en is tegenover binnen- en buitenland slechts van pas een motie van vertrouwen in het beleid van hen, die tot handelen verplicht zijn, of er toe kunnen worden geroepen."

Een welverdiend lesje gaf het *Alg. Hbl.* in haar nummer van den 20sten dezer aan de *Nieuwe Soerabaja Cour.* onder het hoofdje: *Nooit Goed.* We laten hier het betrekkelijk artikel volgen:

„Wanneer er, in de Indische pers, soms wordt aangedrongen op de naasting van op Java bestaande particuliere spoorwegen, dan vindt men daarbij allicht de verzuchting: dat de „invloedrijke aandeelhouders in Nederland" haar wel zullen tegenhouden; eene meening, die natuurlijk onjuist is, omdat zij voldoende schadeloos zouden worden gesteld. Maar omgekeerd: wanneer h i e r mocht worden aangedrongen op die naasting, dan zou allicht gezegd worden: dat dezelfde aandeelhouders dat wel zouden willen; waar quaesties van algemeen belang ter sprake komen, zoekt men in de Indische pers, althans in een gedeelte daarvan, steeds naar motieven van baatzuchtig allooi.

Het bewijs voor deze meening vinden wij ditmaal in de *N. Soerabaja Courant* van 4 Maart. Daar is sprake van het sluiten van zuiver Indische leeningen, wat o. i. bovenal in het belang van Indië wezen zou. En wat zegt het blad nu?

„Overigens is men er ginds voor, veel te leenen, dan kunnen de particuliere landerijen b. v. worden teruggekocht, *waarbij eenige zoo families in het moederland belang hebben.* Zulke dingen zijn aardig om op te merken. Die royale heeren toch... Ik vermoed, dat men heel gul zal worden in Nederland, *want aan het uitgeven van leeningen is ook wat te verdienen.*"

Wat zeide De Genestet ook weer:

„Gij, die in alle dingen
Slechts zonde vindt en schuld,
Van leelijke gedachten
Is vast uw ziel vervuld."

Wij hebben den achterdochtigen redacteur van genoemd blad dit versje al eens eerder voorgehouden, maar geholpen heeft dat blijkbaar nog niet!"

Oost-Indische berichten.

De laatste *Deli-Couranten* brachten in de afgeloopen week het bericht mede dat de **Goareezen** voornemens zijn Makassar aan te vallen, vermoedelijk als gevolg van de groote ontstemming over de aanhouding van prauwen en het opleggen van een boete groot f 10.800. De oom van den vorst moet de ziel van de beweging zijn. Voornamelijk is men ontevreden over het niet teruggeven der wapens. Aroematowa wadjoe is de aanvoerder der kwaadwillligen. Aan de regeering te Buitenzorg is van deze beweging officieel echter nog niets bekend en ook niet dat de wapenen door den gouverneur van Celebes in beslag zouden zijn genomen, zegt de *Javabode.*

De benoeming van leden der gemeenteraden van Batavia, Meester Cornelis en Buitenzorg is afgekomen, wanneer zij echter zitting zullen nemen, schijnt volgens de *Deli-Ct.* nog niet bekend.

Er zullen in de toekomst ook inlanders bij den landraad komen. De *Sumatra-Post* verneemt althans uit Weltevreden, dat de directeur van justitie plannen vormt tot opleiding en aanstelling van intelligente inlanders tot griffiers bij de landraden.

Te Bondowoso is een **vrijwilligerskorps** opgericht, onder den naam van de vereeniging „de Oosthoek"; de erkenning als zoodanig door de regeering is op den 8sten Maart jl. ingegaan. De uniformen en onderscheidingsteekenen ter aanduiding der graden en rangen zijn in de indische bladen nader omschreven.

De weduwe van Toekoe Oemar is dan eindelijk voor goed in onze handen gevallen. Een colonne onder luitenant Vastenou overviel nl. nabij het Tjelala-meergebied in de Gajoelanden hare schuilplaats. Zij, Tjoet Maligoigehalen en zes volgelingen werden gevat. Een beaumontgeweer en gouden sieraden werden buitgemaakt.

Zij is de dochter van T. Tjoet Abaik, voormalig hoeloebalang 25 Moekims en zuster van den tegenwoordigen Radja Machmoet.

Nadat de **Singkel-colonne** onder kapitein van Leyden te Padang is teruggekeerd, kwamen meerdere bijzonderheden omtrent de verrichtingen van die colonne aan het licht en is toen ook gebleken dat de radja van Batoe Batoe, de ziel van den opstand, *niet* is gesneuveld, zooals de colonne-commandant in zijn telegram na den val van Batoe Batoe heeft medegedeeld. Dat bericht werd echter helaas niet bevestigd, schrijft men uit Padang aan de *Locomotief.*

Bij de overvalling van een schuilplaats bij Lho Bodoh voor Djambo werd door een patrouille uit Panton Leubeue een europeesch fuselier gewond, de aanrander werd nedergelegd.

Tengevolge van het in **West-Ceram** geleden echec wil de regeering ook op dat eiland het civiel en militair gezag in één hand vereenigen. De Majoor Dart is aangewezen om als civiel en militair gezaghebber op te treden. Hij zal in die functie ondergeschikt zijn aan den resident van Ambon, maar op Ceram volle vrijheid van handelen krijgen. Thans wordt Ceram, zooals bekend is, bestuurd door een civiel gezaghebber, terwijl er een mobiele colonne onder een luitenant is gelegerd. De *Javabode* spreekt dit bericht echter beslist tegen, wel wordt Majoor Dart militair commandant en een kapitein wordt civiel gezaghebber van Ceram in plaats van de beide luitenants, die thans te Wahaay en te Piroe als zoodanig zijn aangesteld. De tegenwoordige resident van Ambon verlaat binnenkort 's lands dienst, niet vrijwillig echter, zegt het *Bat. Nbl.*, maar omdat de regeering van meening is, dat Ambon een flinker en meer doortastend resident noodig heeft.

Uit **Poeroek Tjahoe** kwamen geen belangrijke berichten. Het *Bandj. Nbl.* deelt mede dat de onzen onlangs een patrouille hebben gemaakt van uit Teweh naar den bovenloop der soengei Montallat. Het ging daar weer zooals dikwijls bij vroegere gelegenheden. Men werd beschoten, maar zag geen vijand. Aan onze zijde werden

drie man gewond. Een sergeant verloor door een ongeluk het leven, omdat hij niet zwemmen kon. Ook moet er een soldaat zijn gesneuveld.

Uit **Djambi** werd bericht, dat als gevolg van het actief optreden zes bendeleden met 3 geweren van Raden Pamock en Achmad werden uitgeleverd, waaronder de zeer beruchte Hoeloebalang Botoeah, tijdelijk zich ophoudende bij de bende Raden Achmad en deelnemer aan de roofpartij Pangkalan Broembing. Door het hoofd Pinang Radan zijn ook uitgeleverd de lang gezochte kwaadwillige Radens Tandjoeng en Baharoedin.

De *Javabode* begint er aan te twijfelen, of de kolonel van der Wedden wel voldoende hersteld zal zijn, op 't oogenblik, dat de expeditie naar **Boni** zal moeten vertrekken; hij zal dan worden vervangen in het commando daarover door den generaal-majoor Christan, die getoond heeft een bekwaam en populair troepenleider te zijn, met een ijzeren lichaamsgestel.

De particulieren Neuman en Schoorel zijn ter beschikking gesteld resp. van de residenten van Cheribon en Pekalongan, voorloopig voor een half jaar, ten einde in overleg met den inspecteur van het inlandsch landbouwcredietwezen, belast te worden met de werkzaamheden voor de totstandkoming, de uitbreiding, het toezicht en het beheer der **dessa loemboengs** enz., een maatregel in het belang van de opheffing van den economischen toestand der inlandsche bevolking, zooals wij vroeger reeds in ons blad bespraken.

Het schijnt, dat de maatregelen, die getroffen worden voor de invoering eener **nieuwe bestuursregeling in de Z. en O. afdeeling van Borneo**, Bandjermasin niet tot voordeel zullen strekken. Het *Soer. Hbl.* verneemt ten minste, dat het in de bedoeling der regeering ligt, zeer waarschijnlijk op advies van den nieuwen militairen commandant, tevens waarnemend resident, om het militaire centrum van Bandjermasin over te brengen naar Moeara Teweh.

Deze nieuwe regeling schijnt voornamelijk verband te houden met den wensch: het binnenland weer te »openen,« een betere contrôle te kunnen uitoefenen en de bovenbevolking meer den invloed te doen ondervinden van het rechtstreeksche bestuur, welke, naar men vertrouwt, grooter zal zijn, dan die van kruit en kogels, nu luitenant Christoffel de eerste schreden op den weg naar feitelijke pacificatie heeft gezet.

Den 15en Maart jl. had te Padang een groote ovatie plaats, door de maleische bevolking gebracht aan hun beminden aftredenden gouverneur, den heer **T. Weber**, om hem te eeren voor zijn goedheid jegens de bevolking en vermoedelijk ook als appreciatie van het standpunt door hem in zake de invoering der hoofdelijke belasting ingenomen.

Duizenden maleiers namen aan dezen indrukwekkenden optocht deel, terwijl maleische kinderen op het erf van den gouverneur afscheidsliederen zongen. De regent hield een zeer lange speech en bood den heer Weber een groote foto aan van de maleische hoofden, voor deze gelegenheid speciaal opgenomen en vergroot. Daarop volgden diverse groepen, als de »*imam chatibs*", een priestergroep met hunne typische pajongs; de *sirih-gadang*, een soort katafalk, door maleische danseressen geflankeerd en een uit oude tijden herkomstige zeer hooge huldebetuiging voorstellend, die vroeger alleen aan vorsten werd bewezen, diverse maleische dansgroepen, gymnastiekclubs, niassche krijgslieden en dansers, Hindoevertooningen, chineesche vertooningen, enz. enz. en ten slotte de 9 taboets, waarbij het enthousiame het grootste was. De gouverneur was zeer getroffen en een ieder was onder den indruk dezer geestdriftige ovatie.

De stemming voor **Liberia-koffie** is weer flauw. Partijen, indertijd voor f 32 per pond gekocht, zijn herverkocht voor f 29 per pond. Men houdt nu op f 30 per pond.

Naar het *Bat. Nbl.* verneemt, zijn thans reeds plannen geheel uitgewerkt om de **havenmondingen** in een minimum van tijd en op afdoende wijze te kunnen versperren, als ooit een schip van een vreemde mogendheid het mocht wagen, om tegen onzen zin binnen te varen.

Wanneer nu maar gezorgd wordt, zegt dat blad, dat de versperringen volgens de regels van de kunst ten allen tijde krachtig onder kanonvuur kunnen worden genomen en gehouden.

Alweder een loerah aangeklaagd. Door de bevolking van de dessa Gondorio, district Toegoe, is bij het bestuur een aanklacht ingediend, tegen haar loerah, dien zij beschuldigt van afzetterij, knevelarij en andere ongeoorloofde handelingen. Dit is, naar de *Locomotief* mededeelt, het 9e dessahoofd, dat in den loop van dit jaar bij het bestuur is aangeklaagd.

Koffiecultuur en belasting ter Sumatra's Westkust is de titel van een opstel, geschreven door den heer Ockerse, assistent-resident te Moeara Doea. De heer Ockerse diende vele jaren ter Sumatra's westkust en leerde daar land en volk kennen. Uit dien hoofde acht het *Bat. Nbl.* zijn oordeel van veel belang en dit wordt het nog meer, zegt dat blad, waar hij in een vorig opstel „*Sumatra's Westkust lastpost of batepost*", blijk gaf van de zaak een bijzondere studie gemaakt en een aandeel gehad te hebben in de voorbereiding der vroegere plannen tot belastingheffing.

Het vrijwillig advies van dezen schrijver, gegeven uitsluitend ter verzekering eener goede politie ter Sumatra's Westkust, vinde bij de regeering de waardeering, die het verdient, zoo besluit het *Bat. Nbl.*

Een planter juicht in het *Bat. Nbl.* de oprichting van een **theemarkt** te Batavia wel toe, maar in de veronderstelling, dat daardoor nieuwe markten geopend zouden worden. Maar als de opkoopers van thee aldaar de thee in de veilingen te Londen of Amsterdam brengen, dan blijkt 't, zegt hij, dat wij onze eigen ruiten hebben ingegooid.

Wil de theemarkt te Batavia slagen, dan moeten de koopers zulke relaties hebben, dat zij met het van ons gekochte product van de veilingen wegblijven, zoo niet, dan verloopt de markt wederom.

Door het Departement van O. E. en N. is een circulaire uitgevaardigd, omtrent het bereiden en drogen van **buffelhuiden**, welke circulaire zooveel mogelijk ter kennis van de inlandsche bevolking moet worden gebracht, een maatregel ook alweder in het belang van de opheffing der inlandsche nijverheid.

Over de **Deli-Atjeh en Langsar-baai-spoorwegverbinding** schrijft de *Sumatra Post*, dat deze quaestie nog niet tot een bevredigende oplossing is gebracht, zoodat vooralsnog niet te voorspellen valt, wie de exploitatie der lijn, verondersteld dat ze werkelijk tot stand komt, zal ter hand nemen.

Volgens een door den legercommandant uitgebracht rapport, schijnt de lijn — van een militair standpunt beschouwd — geen waarde te hebben, zoodat alleen de vraag overblijft: welke economische voordeelen er aan verbonden zijn? Deze vraag schijnt voorloopig nog niet in gunstigen zin te zijn beantwoord, hoewel uitgemaakt is, dat de begrootingskosten voor de verbindingslijn buitengewoon hoog zouden zijn, terwijl de rentabiliteit wellicht nog geen vijfde gedeelte bedraagt van de te verwachten exploitatie-onkosten. Daarbij komt nog, dat de Deli Spoorweg-Maatschappij geen heil in deze verbinding schijnt te zien, zoodat, al moge de gouverneur-generaal deze verbinding blijven wenschen, het nog lang niet zeker zou zijn, dat de volksvertegenwoordiging de vereischte sommen zou toestaan.

Over de Langsar-quaestie is slechts kort gesproken op de conferentie bij den landvoogd, door den heer Herckenrath, daar de rapporten uit Atjeh nog niet waren ontvangen en waaruit toch bleek, dat Z.Exc. niet meer zulk een geestdrift koestert voor het plan, als indertijd het geval is geweest.

Tentoonstelling van Oost- en West-Indische Huisvlijt en Kunstnijverheid te Zutfen.

Van een ooggetuige kregen wij omtrent bovengenoemde Tentoonstelling de volgende beschrijving, welke wij, met enkele opmerkingen aangevuld, hier voor den belangstellenden lezer weergeven:

»Toen ik Zaterdag 22 dezer om elf uur 's morgens de benedenlocalen der Kunstnijverheidschool te Zutfen, Waterstraat 29, binnentrad, vond ik daar de beide Haagsche commissieleden: Mej. Van Baak en Tromp, nog druk bezig om de laatste hand te leggen aan de expositie, welke dien middag te twee ure zou worden geopend. Het geheel zag er zeer smaakvol uit en maakte reeds bij den eersten aanblik een mooi effect. Meer in het bizonder vielen mij op de wandstukken, waar een rijke collectie weefsels; o. a. de zeer fraaie *Selimoets* (dekens) van de Timorgroep en de Kantoek Dajaks, de *idja's* van Atjeh, de *ragidoeps* der Bataks en de zijden slendangs van Bali te bewonderen waren, naast kunstschatten van batikwerk uit de Vorstenlanden en de meer eenvoudige van Madoera, de Preanger en andere deelen van Java, afgewisseld door typisch versierde, geklopte boombast van Nieuw-Guinea en Celebes, en de met veel smaak en groote bedrevenheid gevlochten matten uit verschillende deelen van onzen archipel. Op de door bekleeding met Sangireesch koffoweefsel in etaleertafels herschapen schaafbanken waren verder bijna alle takken van Indische Kunstnijverheid en huisvlijt zoo goed mogelijk vertegenwoordigd.

Maar, zooals de *Zutfensche Courant* terecht opmerkte in haar verslag dezer tentoonstelling:

»Men gevoelt zich tusschen al die voortbrengselen van een land, dat zoo ver van ons af is en ons toch zoo na staat, eenigszins gedesoriënteerd; onze bezittingen zijn ons zoo vreemd, dat een inleiding niet overbodig is.

Het was daarom een goede gedachte, den heer L. Lacomblé te Arnhem uit te noodigen, bij de opening van de tentoonstelling het publiek eenigszins op de hoogte te brengen.«

Het Zutfensche Afdeelingsbestuur vreesde, dat niet vele ingezetenen zich de moeite zouden geven de opening bij te komen wonen, niettegenstaande er advertenties in de bladen waren geplaatst om het publiek er op attent te maken. Toen de Raad van beheer van »Boeatan« dit vermoeden vernam, werd er besloten een poging te doen, om

's-Gravenhage
Te Koop
een zeer goed onderhouden
Heerenhuis,
kort gelegen aan een der mooiste pleinen op 10 min. afstand van 't centrum.

Het perceel bevat 7 groote en eenige kleine kamers, provisiekamer, keuken, mooien tuin. Geschilderde plafonds, san. closets en electrische schellen.

Uitstekend geschikt voor Indische familiën, die zich komen vestigen.

Inl. bij FALKENBURG & Co. Denneweg 60—64
DEN HAAG.

In het gezin van een gep. **leeraar,** vroeger werkzaam aan Gymn. en Hoogere Burgerschool in Nederland en in Indië, bestaat gelegenheid tot opname van één of twee **KOSTLEERLINGEN.** Toezicht op en hulp bij de studie. Men meent aangenaam tehuis te kunnen verzekeren. Vergoeding *f* 80 per maand, *f* 150 voor twee uit één gezin. Adres onder letter Q aan het bureau van dit blad.

PIERRE VOS,
Cuisinier, v. Galenstraat 30.
Diners in alle prijzen.

---

18 à 20 pCt.
De naaml. vennootschap
Verbruiksvereeniging
INSULINDE,
2e Schuijtstr. no. 1,
verkoopt à contant
KRUIDENIERSWAREN en COMESTIBLES 18 à 20 pCt.
beneden de gewone winkelprijzen.
Vraagt prijscourant.
De Directeur,
E. C. SENGER.

PENSION
Koningsplein 6, 's-Gravenhage.
Gemeubileerde Apartementen te huur
met of zonder pension,
per maand, per week of per dag.

Het Indisch-Nederlandsch Kantoor,
Conradkade 60, 's-Gravenhage,
bij de Laan v. Meerdervoort.
Effecten — **Prolongatie** — Hypotheken — Assurantiën (alle branches) — Spaar- en Depositobank — Koopt **Java-Bankbilletten** — Bezorgt **passage** per mailbooten naar Indië, Amerika, Z.-Afrika en O.-Azië. Volledige inlichtingen **kosteloos.**

A. SCHARENBERG,
Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE
Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,
Koffiestelletjes, Bouilloirs,
enz. enz., enz.
's-Gravenhage, Hoogstraat 15

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende
wonende te ______ wenscht
donateur-trice / lid te worden der Vereeniging
„Oost en West" tegen een jaarlijksche
contributie van *f* ______
______ den ______ 190
Straat of gracht. Handteekening.

's-Gravenhaagsche
Crediet-Vereeniging en Depositokas
Den Haag — Buitenhof 46.

Waarborgkapitaal en Reserve
f 400.000.

Directie:
Mr. I. B. VAN BERCKEL. — J. L. DIETZ.

Commissiehandel in **Effecten** en **Coupons. Credieten** tegen persoonlijk of zakelijk onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen kelder. Plaatst gelden à **deposito,** in **chèque-rekening,** in de **spaarkas.**

Correspondent van de **Ned. Ind. Escompto-Maatschappij.** Betaalt hare **Wissels** uit. Fourneert tegen zeer voordeelige koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen in **Ned. Indië.**

Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.

Kantoortijd 9—3 uur.

H. HOLLENKAMP en Co.
Vijzelstraat, hoek Keizersgracht, Amsterdam.

Telephoonnummer 1118.

SPECIAAL ADRES voor de Levering van
OOST- EN WEST-INDISCHE UITRUSTINGEN.
alsmede Civiele en Militaire Uniformen.

Het Bureau van *Oost en West, Laan van Meerdervoort 195,* is op aanvrage, volgaarne bereid de gewenschte inlichtingen te geven omtrent de levering der goederen door bovenstaande Firma.

Pension SNEL.
PRINS HENDRIKSTRAAT 8,
Gemeubileerde apartementen TE HUUR met of zonder pension.

„Arnhem" Levensverzekering-Maatschappij „ARNHEM".
Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.
Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUCHT, te *'s-Gravenhage.*
Inspecteurs: H. N. STAKMAN te *'s-Gravenhage;* G. O. A. VUNDERINK te *Groningen;* H. VEDER te *Arnhem;* J. P. PUNT te *Breda.*
Bijkantoor te **Batavia,** Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 1447.

ONTVANGEN:
Gandaria assin - Geconfijte assem - Assem koekjes
Goelalie - Eend - Kip - Kuiken in gelei per blik
Roode visch - Ketjap Benting - Klapperolie.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.
Export van **Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten, Gramophones, enz.** naar Oost- en West-Indië.
Speciaal voor de tropen aanbevolen!
Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie **5** jaar.
Catalogus franco op aanvrage.

C. HOYNG,
Den Haag. — Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvrage toegezonden

Echt Chineesche Thee,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

---

van Soest en van der Weijde.
Lange Voorhout 23. — Den Haag.

Voeren effectenorders uit op de beurzen te Amsterdam en het Buitenland, incasseeren coupons en dividenden, belasten zich met renteontvangst van kapitalen op het Grootboek, geven en nemen gelden op prolongatie en à deposito, incasseeren verlofstractementen en pensioenen.

Met 1 dag opzegging	2 pct.
Voor 1 maand	$2^1/_2$ „
„ **3 maanden**	3 „

Verstrekken REISCREDIETBRIEVEN.

De Firma TER MARSCH & Co.
Hofleveranciers te ROTTERDAM
levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend
prima kwaliteit
Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,
ENZ. ENZ.

Gedep. Fabrieksmerk.

Vraagt uitgebreide Prijscourant voor Export of Binnenland.

ZADEL- EN KOFFERMAKERIJ,
W. POPPINK,
151 PRINS HENDRIKSTRAAT, DEN HAAG.
Goedkoop adres voor sterke REIS- en HANDKOFFERS. Vooral wordt de aandacht gevestigd op mijn uiterst solide en goedkoope gepanserde HUT- en MAILKOFFERS. Reparatieinrichting voor alle soorten reisartikelen en lederwaren.

Eerste Nederlandsche
Verzekering-Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit.
Hoofdkantoor 's-Gravenhage, KNEUTERDIJK 11.

Directeuren:
Jhr. Mr. W. SIX, Mr. H. GOEMAN BORGESIUS en Mr. Dr. W. P. J. BOK.
Adjunct-Directeur: P. DEURINK.

Sluit Levensverzekeringen in alle vormen, Weduwenpensioenen, Studiebeurzen, dadelijk ingaande en uitgestelde Lijfrenten.

Spaar- en Levensverzekeringen zonder geneeskundig onderzoek.

Levensverzekeringen met staking van Premiebetaling bij intredende Invaliditeit.

Invaliditeits-Pensioenen, gecombineerd met ouderdoms-pensioenen.

Bijkantoren te: AMSTERDAM, ROTTERDAM, GRONINGEN, DORDRECHT BRUSSEL, SOERABAJA en PARAMARIBO.

Brandapparaten
der nieuwste vinding, van de eenvoudigste tot de meest complete.
Groote voorraad Fijne Houtwaren.
TENZER'S VLOEIBARE VERF voor Hout, Gobelin, Fluweel, enz.
TENZER, Oude Molstraat 15, Den Haag
Eenigst speciaal Magazijn. Geen goedkooper adres in Binnen- of Buitenland.

F. H. BOTHE,
21, Veenestraat -- Den Haag.
SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÊME STOFFEN.
Nouveauté's voor elk seizoen.
STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

H. VAN ROOY,
SCHOENMAGAZIJN.
Specialiteit in maatwerk voor gevoelige voeten.
Reparatie-inrichting.
BANKASTRAAT 4 L
naast de Melkinrichting „de Sierkan".

Stoomvaart-Maatschappij
„ROTTERDAMSCHE LLOYD"
Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam. 1905	van Marseille. 1905	te Port-Said. 1905	te Padang. 1905	te Batavia 1905
Ardjoeno	13 Mei	25 Mei	30 Mei	18 Juni	20 Juni
Goentoer †	27 „	8 Juni	13 Juni	2 Juli	4 Juli
Merapi	10 Juni	22 „	27 „	16 „	18 „
Ophir †	24 „	6 Juli	11 Juli	30 „	1 Aug.
Gedé	8 Juli	20 „	25 „	13 Aug.	15 „
Sindoro †	22 „	3 Aug	8 Aug.	27 „	29 „
Lawoe	5 Aug.	17 „	22 „	10 Sept.	12 Sept.
Wilis †	19 „	31 „	5 Sept.	24 „	26 „

† 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*

De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp,** Anna Paulownastraat 11, *'s-Hage*

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 's-Gravenhage.
Aan het **Bureau Laan van Meerdervoort 195,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie den heer G. C. A. de Witt, *Reinkenstraat n°. 16.*

Een dame voor het geven van les in de Maleische en Javaansche Taal.

Een Juffrouw voor Kinderjuffrouw.

Een Dame voor Juffrouw van Gezelschap of lectrice.

Een bekwame linnennaaister.

Vier jonge Dames die als Gouvernante naar Indië willen.

Vijf geg. Ind. militairen voor oppasser, geldophalen enz.

Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.

Twee Dames voor het maken van uitzetten (eene te Leiden).

Eene Dame voor onderricht in fröbelen en handwerken (heeft diploma).

Een gep. off. reeds eenige jaren in Indië werkzaam geweest, voor adm. betrekking.

Een geg. Ind. korpl. schrijver voor adm. betrekking.

Twee dames voor het geven van privaat en cursuslessen in talen en wiskundige vakken.

Een geg. O. I. militair, jaren lang als facteur en in bibliotheek werkzaam geweest, voor magazijnsknecht, kantoorlooper. bode, concierge, opzichter, huisbewaarder enz.

Twee dames voor het geven van lessen in de fransche taal en conversatielessen, waarvan eene met diploma middelbaar.

Een oud-Offic. Art., leeraar in Wisk. voor het geven van privaatlessen tegen billijken prijs.

Eene Dame voor Zanglessen.

Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.

Twee Dames voor waarnemen van een huishouden.

Twee Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.

Een gep. sergt. maj., gehuwd, voor huisbewaarders, adm. betrekking, geldincasseeren,

Twee gew. O.-I. ambt. voor administratieve betrekking.

Een jong Meisje om als kinderjuffrouw mede naar Indië te gaan.

Vier dames voor pianolessen.

de belangstelling der Zutfensche leden van Oost- en West op te warmen door aan ieder een geïllustreerde briefkaart van ons verkooplocaal met opwekkend bijschrift toe te zenden. En dat dit wel geholpen heeft, konden wij opmaken uit hetgeen onze berichtgever verder zegt:

»Twee uur naderde en er kwamen eenige menschen, er kwamen er nog meer, het begon zachtjes te stroomen, het stroomen nam toe, en het begon er bedenkelijk uit te zien met de plaatsruimte, want men had een betrekkelijk klein zaaltje voor de voordracht disponiebel gehouden. Van alle kanten werden stoelen gerequireerd, de rijen werden talrijker, drongen naar voren, de bestuurstafel kreeg het benauwd en werd al tegen de muur gedrongen, het tafeltje van den spreker danste, huppelde liever gezegd, ook zachtjes aan naar de muur. Ik hoorde al in den gang eenige bestuursleden tegen elkaar zeggen, dat zij vonden, dat het niet zoo heel noodzakelijk was, dat zij zich om de tafel zouden scharen. De stoelen van het bestuur gingen nu naar de zijwanden. De stroom hield aan. De heer Lacomblé vond het raadzaam het zaaltje binnen te gaan, en maakte eenige toehoorders opmerkzaam, dat de wet der ondoordringbaarheid hem belette zich in de muur te plaatsen, zoodat hij ten slotte een ruimte van ongeveer een vierkante meter beschikbaar kreeg, waar hij echter op moest passen de toehoorders niet op hun teenen te trappen, zij hingen letterlijk aan zijne lippen. Over gebrek aan opkomst viel dus niet te klagen. Jammer maar, dat het in het vertrek door de opeenhoping van menschen langzamerhand zóó benauwd warm werd, dat de spreker zijne toch reeds zeer besnoeide rede nog moest inkorten, en het publiek zich, zoo gauw hij uitgesproken had, om ruimer adem te halen, dadelijk verspreidde. Terwijl hij na de inspanning der bezielde lezing de menigte plotseling zoo haastig van zich af zag stroomen, moet hij het gevoel hebben gehad, alsof men in hem een boosdoener zag, in plaats van iemand, wien de Vereeniging dank verschuldigd was voor de moeite, die hij zich gegeven had. Het was dan ook wel te begrijpen, dat hem daarna de lust ontbrak om met de bezoekers de tentoonstelling rond te gaan, ten einde hen, zooals zijn plan was, bij de voorwerpen zelve nog het een en ander toe te lichten en te verklaren. Deze taak namen toen de dames van Baak en Tromp op zich, en dat zij zich daarvan weder bijzonder goed kweten, blijkt uit de volgende opmerking, eene der vele, die tot ons kwamen:

»Zij hebben ons alles heerlijk uitgelegd en zoo iemand, dan zijn zij in staat belangstelling te wekken voor den mooien handenarbeid op onze Indische eilanden. Wat spreekt er uit veel van dat werk een innerlijke beschaving en welk een benijdenswaardig aangeboren gevoel van lijn en kleur hebben die eilanders! Ik vond de tentoonstelling bizonder interessant en zeer veel zaken hebben een diepen indruk op mij gemaakt.»

Ook de drie volgende dagen werd de tentoonstelling en de daaraan verbonden Rajah-thee-salon, waar nog eens rustig over het aanschouwde van gedachten kon worden gewisseld, druk bezocht. Alle belangstellenden zullen daarbij wel de woorden van den heer Lacomblé beaamd hebben:

»Wat wij in den loop der tijden verloren hebben, is dáár, in Indië, nog aanwezig, dáár is nog wel iets oorspronkelijks, nog wel iets, dat innig samenhangt met de natuur te midden waarvan het om zoo te zeggen groeide uit de menschen, nog iets van dat veroude, dat zooveel kracht inhoudt, omdat de ontroering, waardoor het ontstond, zooveel te zuiverder, zooveel te heviger was. Ja, dáár is nog heel veel goeds aanwezig, heel veel, maar hoe zullen wij het in leven houden, hoe zullen wij het, daar waar het kwijnt, weer levenskracht schenken? En het antwoord luidt: door te handelen.»

»Oost en West» en de Raad van Beheer van Boeatan, die eveneens denken, blijven daarom doende, ook om anderen tot handelen aan te sporen. In de week van 7 tot 13 Mei hopen zij een tentoonstelling te Hilversum te houden.

West-Indische Berichten.

Suriname. Wie den 28sten Maart j.l., als vreemde eend in de bijt, te Paramaribo ware binnen gevallen, zou vreemd opgekeken hebben, wanneer de eene of andere Nurks hem zou hebben verteld, dat hij zich nu in een noodlijdende kolonie bevond, waar, wanneer de pessimisten de waarheid spraken, nu letterlijk niets meer op zen pooten staat, met uitzondering van de ambtelijke wereld. Dat moet daar 'n gloeiende fuif geweest zijn, waaraan heel Paramaribo heeft deelgenomen, toen de eerste trein van het geregeld verkeer met den gouverneur en genoodigden naar Republiek vertrok en vandaar terugkeerde.

Onder de genoodigden waren blank en gekleurd broederlijk en zusterlijk vereend, zooals het in een kolonie behoort, waar verschil in kleur bestaat, wat het uiterlijk betreft, maar voor allen slechts één doel mag wezen: de vruchtbare samenwerking tot heil van het land, waarin plicht, roeping of geboorte hen riepen, niet om het mekaar onderling onaangenaam te maken, maar om eendrachtig samen te leven en te werken.

Wat nu die preek hierbij te pas komt? Kijk 's: Wanneer men, nu op 't oogenblik weer 'n verkiezingsstrijd in Suriname werd uitgevochten, de paramaribosche kranten eens doorsnuffelt, dan moet b. v. in de *Surinamer* een advertentie treffen, waarin naar aanleiding van de candidatuur Fabriek voor de Koloniale Staten het volgende werd opgemerkt:

»Hoe kan in dezen tijd een rechtgeaard Surinamer en vooral een kleurling de candidatuur van een Hollander stemmen, waar door bijna alle Hollanders in den laatsten tijd niet anders wordt gedaan dan smalen op die »negers» en dat »apenland»?

Is dat nu niet je ware rassenstrijd, die hier wordt voorgesteld? Terecht vroeg dan ook een inzender, de heer Thomson, van een schrijven aan *Onze West*: »Waar gaat het heen? Moet dan het arme, reeds zoo zwaar geteisterde Suriname nog het tooneel worden van verfoeielijke burgertwisten?»

Opmerkelijk is nog wel dat een zoogenaamde »blanke» krant als *Onze West* de candidatuur van een Surinamer, den heer Juda, vele geboren Surinamers die van den heer Fabriek aanbevelen, een goed voorbeeld, dat blijkbaar op de, door den verkiezingsstrijd verhitte gemoederen zijne uitwerking heeft gemist.

Een goed voorbeeld gaf ook gouverneur Lely door bij de uitnoodigingen voor den openingsrit niet te vergeten de attentie indertijd van de paramaribosche marktvrouwen, die hem een miniatuur-locomotief vereerden voor zijn aandeel in de verwezenlijking der surinaamsche spoorwegplannen, te beantwoorden met een invitatie aan twee harer om den openingsrit mede te maken. Ook de Paramissies van Osembo en Onverwacht waren niet vergeten, en het is te hopen, dat deze eerste rit van den spoorweg het symbool moge wezen van een verder broederlijk samengaan van allen, blank of gekleurd, in de kolonie.

Het spreekt van zelf, dat bij deze feestelijke opening van den spoorweg ook gespeecht werd, waarbij het aandeel niet vergeten werd van afwezigen of dooden in de tot stand koming van dit werk, terwijl de leden van de Koloniale Staten, van Republiek uit, aan Koningin Wilhelmina een telegram zonden van den volgenden inhoud: »Koloniale Staten bieden namens bevolking Uwe Majesteit eerbiedige hulde en dank bij opening spoorweg,» waarop reeds den volgenden morgen het antwoord werd ontvangen, gericht aan den Voorzitter der Koloniale Staten:

»Staten bevolking oprechten dank hulde. Verheug mij opening spoorweg Wilhelmina.»

Aan de, door den directeur der koloniale spoorwegen bij die gelegenheid gehouden rede ontleenen wij de volgende woorden:

»Het is nog maar een betrekkelijk klein baanvak, dat geopend is, vergeleken bij den 300 kilometers langen afstand van Paramaribo tot de Lawa, maar met October verwachten wij er nog een 40 kilometers bij gereed te hebben en over een jaar nog een twintigtal bovendien. Een nieuwe periode treden wij dan in, want daarmede zal het eerste goudveld zijn bereikt. Het staat aan meer bevoegden dan mij, te ramen hoe spoedig en in welke mate de mijn-industrie daardoor zal herleven. Maar ik mag het een gunstig teeken noemen, dat ernstige financiers bedaard wachten met de exploitatie hunner concessies tot dat de spoorweg hare nabijheid zal hebben bereikt.»

Niemand zal ontkennen dat nagenoeg alles te zeggen valt voor de afwachtende houding van concessionarissen, die nu door het succes van de Omai-Mijn in Britsch-Guyana, waar in ruim 7 maanden tijds een productie van 355 kilogrammen goud werd verkregen met de hydraulische werkwijze, hebben kunnen zien dat er op dien weg in Guyana toch ook nog wel goud in loonende hoeveelheid te winnen valt, waarbij ten aanzien van de quaestie van al of niet loonend zijn van het bedrijf, een gemakkelijk en betrekkelijk goedkoop transportmiddel een grooten factor ten goede uitmaakt.

Nu de spoorweg het binnenland der kolonie gaat ontsluiten, was het zeker goed gezien van *Onze West* om eene rubriek open te stellen voor medische wenken. We hebben toch bij den aanleg van den spoorweg kunnen zien, hoezeer in de kolonie, bij den minderen man, nog tal van dwaalbegrippen op hygiënisch gebied bestaan, die hij zich niet uit zijn hoofd laat praten, al is er zijn eigen welzijn meê gemoeid. Maar ook voor meer ontwikkelden kan het dikwijls geen kwaad, hun voor te houden, wat al of niet goed is, tot behoud der gezondheid, en somwijlen van het leven.

De luitjes die de laatste reis met de »Prins Willem V» te Paramaribo werden aangebracht, moeten ook wel 'n oogenblik voor hun hachje hebben gevreesd. We ontleenen aan *Onze West* dat het schip van IJmuiden tot de Azoren met zware stormen had te kampen gehad, zoodat op 'n gegeven oogenblik de stuurketting brak.

»Met het herstellen daarvan», schreef het blad »gingen eenige uren verloren, waarbij de boot dwars in de golven kwam te liggen. Natuurlijk was het gevolg hiervan een hevig slingeren van de boot, zóó zelfs, dat de derde stuurman tegen het stuurrad geslingerd werd en een breuk aan het dijbeen bekwam, die zijn opname in het militair hospitaal alhier noodig maakte.»

Werkte het stuurrad dan minder goed? We herinneren eens op 'n fransche mailboot bijna tegen de siciliaansche kust opgetornd te zijn, doordien bij een plotseling uitwijken voor een engelsch schip, dat zonder lichten midden in de straat lag, ook de stuurketting brak en het stuurrad niet in werking kon worden gesteld, omdat de heele machinerie waarop het werkte vastgeroest zat. Dat zal toch ook niet op de „Willem V» het geval geweest zijn?

Curaçao. Den 27sten Maart ll. werd een ietwat zonderling incident in den Kolonialen Raad afgespeeld. Onder de ingekomen stukken bevond zich ook een missive van den gouverneur ter begeleiding van het ontwerp der koloniale huishoudelijke begrooting voor 1906.

Aan het door de *Wekker* gegeven verslag der zitting ontleenen wij het volgende:

De voorzitter gaf te kennen, dat de ontwerp-begrooting als naar gewoonte ter fine van onderzoek naar de afdeelingen zou worden verzonden. Hierop deed het lid Chapman het voorstel, om de ontwerp-begrooting maar in een openbare zitting van den Raad te behandelen, ten einde geen tijd te verspillen, daar toch de regeering in Nederland zich niet houdt aan de wijzigingen, die de Raad daarin mocht brengen, zooals verleden jaar wederom is gebleken. Het lid Henriquez ondersteunde het voorstel Chapman, en gaf de redenen op die hem daartoe brachten. De voorzitter bestreed eenige der meeningen en beweringen, door die leden uitgedrukt, en aangezien het voorstel van eerstgenoemd lid niet voldoende ondersteund werd, bracht de voorzitter het niet in stemming en zal de ontwerp-begrooting alzoo naar de afdeelingen worden verzonden.

Zou men nu niet denken alsof door het ingrijpen der Kamer en regeering het grootste onrecht aan de kolonie was geschied, voor welker belangen op te komen toch in de eerste plaats het doel was, waarvoor de Raad werd ingesteld en de leden zich hunne benoeming hebben laten welgevallen? Gelukkig bleek de overwegende meerderheid van den Raad in te zien, dat het moederland wel degelijk bij monde van de raadsleden de nooden en wenschen der kolonie wenscht te vernemen, maar bij het werk aan de opbeuring der kolonie zich niet meent te mogen laten ophouden door — enfin! zoo'n incident als zich ten vorigen jare voordeed, en waarop nu de heeren Chapman en Henriquez het vervolg wenschten te geven. Zooals gezegd — de Raad in zijn geheel was gelukkig wijzer.

Een aangenaam bericht voor de planters was dat, volgens hetwelk het bestuur der kolonie het plan overweegt om het bedrag van min of meer twee ton, dat „De Curaçaosche Hypotheekbank" aan de kolonie verschuldigd was en waarvan de laatste termijn is afbetaald, tegen een lage rente ter leen te geven aan de planters, die kapitaal noodig hebben, om hunne plantages in beteren toestand te brengen en meer te doen rendeeren.

Van Vreemde Koloniën.

De russische opmarsch in Centraal-Azië. Men maakt zich in Engeland en in de officieele kringen in Engelsch-Indië niet weinig ongerust over het steeds verder voortdringen van Rusland in Centraal-Azië. De reorganisatie van het engelsch-indische leger beoogt dan ook naar beweerd wordt uitsluitend om eventueel het hoofd te kunnen bieden aan een russischen inval en de critiek van de zijde der inlandsche leden van den Raad van den Onderkoning geoefend op de groote militaire uitgaven werd in dien zin door lord Curzon in zijne begrootingsspeech van den 29en Maart ll. beantwoord op de volgende wijze:

»Nu wij over ruime middelen kunnen beschikken, gebruiken wij die ten deele, wat in gewone jaren niet het geval zou kunnen wezen, niet alleen om den last van het volk te verlichten, maar ook om het te behoeden tegen eventueele toekomstige verschrikkingen van den oorlog. Er is niets verontrustends in de vermeerdering der militaire uitgaven. De toestand zou veel meer verontrusting baren, indien wij, terwijl een mededinger spoorwegen aanlegt, naar de afghaansche grenzen, daarbij stil bleven toekijken, zonder iets te doen."

De logica ontgaat lord Curzon al evenzeer als onzen kolonialen bewindvoerders, dat de mededinging bestaat niet tusschen de kolonie, maar tusschen het betrekkelijk moederland en zijne eventueele concurrenten. Dit tusschen twee haakjes, doch gaan we nu eens na, of er in werkelijkheid reden tot bezorgdheid voor de Engelschen bestaat?

Wanneer wij den toestand, zooals die zich thans in Centraal Azië afteekent, gadeslaan, schijnt ons het meermalen reeds uitgesproken vermoeden, dat Engeland door zijn japanschen bondgenoot tegen Rusland op te hitsen, getracht heeft aldus een afleiding van het systematische voortdringen naar de engelsch-indische grenzen te bewerken, al meer en meer te worden bewaarheid, maar tevens blijkt ons, dat het aldus gestelde doel slechts ten halve werd bereikt. Terwijl de russische legerscharen in Mantsjoerije nederlaag op nederlaag leden, het russisch smaldeel in de oost-aziatische wateren werd vernietigd of tot werkeloosheid gedoemd, ging de kolos voort met de bevestiging zijner macht die eens wellicht noodlottig zal blijken voor de huidige bestuurders van Indië. Het tijdstip der botsing schijnt ons slechts verschoven, doch onafwijsbaar in een nabije toekomst te liggen, niet in de laatste plaats tengevolge van het aandeel, dat Engeland middellijk had in de, aan Rusland toegebrachte slagen, en rechtstreeks mogelijk wel tengevolge van Engeland's initiatief.

In September van het vorige jaar kwam de, sedert den herfst van 1900 in aanleg zijnde verbinding tusschen Orenburg en de hoofdstad Tasjkent, van Russisch Turkestan tot stand.

In een schrijven uit Kasjgar aan de *Times of India* wijst Angus Hamilton op het groote belang dezer verbinding voor eventueele russische plannen in die streken.

Voordien waren de russische strijdkrachten in Askhabad, Merv, Osj en Tasjkend, om zoo te zeggen het geheele gebied omvattend, besloten tusschen de zuid-oostelijke hellingen der hoogvlakte van Pamir en de russisch-afghaansche en de russisch-perzische grenzen, aangewezen op éëne enkele, en onderbroken verbindingslijn. Bedoeld gebied, waaruit de 1e, 2de en 3e turkestansche legerkorpsen worden gerecruteerd, was uit militair oogpunt afhankelijk van eene lijn, die over de onzekere, verraderlijke wateren der Kaspische Zee voerde, waar eene flotille van 14 stoomers de gemeenschap moest onderhouden tusschen Krasnovodsk en Bakoe, van welk laatste punt dan de transkaukasische spoorweg naar het Noorden, naar Europeesch Rusland. Door de verbinding tusschen Orenburg en Tasjkend is de hoofdstad Petersburg in rechtstreeksche gemeenschap gebracht met Russisch Turkestan langs eene 2700 mijlen lange lijn, waardoor niet alleen op de groote militaire centra in Zuid- en Centraal-Rusland, Odessa, Simferopol, Kieff, Kharkoff en Moskou, kan worden gerekend voor rechtstreeksche aanvulling, maar tevens binnen vijf dagen aan de perzische of afghaansche grenzen kan worden beschikt over de orenburger kozakken-divisie, ter sterkte van 18 regimenten á 1000 man. Bovendien blijft nu nog de gelegenheid open tot aanvulling uit den Kaukasus.

Deze zorg voor eene goede verhouding van het in Centraal-Azië bezette gebied met het moederland kan echter zoowel uit defensief als offensief oogpunt worden verklaard.

Men weet hoezeer Rusland in den laatsten tijd er op uit was om zijn invloed zoowel in de richting van Perzië als in die van Chineesch Turkestan uit te breiden, in beide welke richtingen het rechtstreeksch op Engelsch-Indië aanstuurt, door Perzië, waar zijn invloed vóór den oorlog overwegend was en thans nog is langs den spoorweg, die Askabad met Mesjed, Herat en Nasirabad moet verbinden, door Chineesch Turkestan langs een weg, die van Tasjkurgan, waar nu reeds op chinees grondgebied een russisch fort en een Kozakken-nederzetting werden opgericht, naar den Karakoram voeren zal.

Het is wel te begrijpen, dat men in Engelsch-Indië het optreden van Rusland in Centraal-Azië aandachtig gade slaat, en zoo heeft de laatste zet, dien de tegenstander deed niet nagelaten, de aandacht in engelsch-indische officieele kringen te wekken.

Koesjk, eens op afghaansch grondgebied gelegen, maar door de russisch-afghaansche grens-commissie van 1885 en 1887 aan Rusland toegewezen, en nog slechts 53 mijlen van Herat verwijderd, heeft zijn garnizoen met 4000 man zien versterken, die aan het garnizoen van Merv werden onttrokken, welke stad door den Koesjk-Moerghab-spoorweg met Koesjk in verbinding is gebracht. De, aan Merv onttrokken manschappen werden intusschen vervangen door afdeelingen van het orenburgsche garnizoen. Verder werd vernomen, dat de bezetting van alle posten aan den Boven Oxus, in Sjignan en Rosjan, in de nabijheid van Tsjitral gelegen, aan geregelde russische troepen werd toevertrouwd, ter vervanging van de troepen van den emir van Bokhara, terwijl het in de bedoeling zou liggen, alle posten in Pamir te versterken en daartoe de noodige kazernes op te richten.

Ook deze bewegingen en plannen worden in Engeland natuurlijk uitgelegd in den zin eener russische bedreiging van Indië. Kunnen niet andere motieven daaraan ten grondslag liggen?

Van Egypte gaat onder het *liberale* engelsche régime een active propaganda uit tegen alle niet-mohamedaansche machten (met uitzondering van Engeland natuurlijk), die het bewind voeren over mohamedaansche volkeren. De rol, door het bekende blad *Arafate* voor andere landen en volkeren vervuld, wordt door *De Turk* voor de, tot Aziatisch Rusland behoorende gewesten waargenomen.

Verre zij het van ons het despotiek regime in Rusland in bescherming te nemen, maar wat wij tot nu toe vernamen betreffende de opvatting zijner taak door dat rijk ten opzichte zijner koloniën in Centraal-Azië, doet ons de vraag stellen: of het wel verdient, eene zoo partijdige critiek uittelokken, als het onlangs ten deel viel van de hand van den bekenden professor Arminius Vambéry?

Afgezien van de strategische doeleinden der in die streken, ten koste van groote geldelijke offers aangelegde spoorwegen, leveren deze toch voor het land zelf groote materieele voordeelen op, zooals onlangs nog door een zeker niet onbevooroordeeld schrijver, als de correspondent der officieuze *Times of India* moest worden toegegeven.

»Op het oogenblik is de welvaart, door den spoorweg in Orenburg en Tasjkend gebracht, duidelijk merkbaar.»

Voor hen, die dit als een toevallige, maar niet speciaal beoogde bate zouden willen zien aanmerken, laten we hier nog volgen een o. i. sprekend ingezonden schrijven van een engelsch officier aan de *Times of India*:

»Naar aanleiding van de voltooiing van den Tasjkend-Orenburgspoorweg door de Russen, waarvan in uw nummer van den 24en Maart ll. sprake was, is het niet van belang ontbloot aan de teekenen, dat sedert de russische occupatie van het betrekkelijk district, toen boomen, populieren en turkestansche olmen, op groote schaal werden aangeplant, de regenval met 250 percent heeft toegenomen. Wat moet dan wel de uitwerking zijn in een land, waar 'n geheel tegenovergestelden toestand wordt gevonden? In Ahmedabad (Engelsch-Indië) zijn er, naar ik meen, 43 molens, die uitsluitend hout als brandstof gebruiken, gelijk mij werd verteld. De regens zijn in de laatste 2 jaren in Ahmedabad nagenoeg geheel uitgebleven. De normale regenval is omstreeks 800 millimeters. Ten vorigen jare en in 1903 is er, naar ik meen, niet meer gevallen dan 75 millimeters. Zijn deze feiten juist, dan verdient deze quaestie zeker ernstige en onmiddellijke overweging.»

In afwachting van de verificatie der laatste opmerkingen van den inzender, kunnen we toch al vast opmerken, dat het den Russen niet alleen te doen is om bevrediging van den landhonger, die hen naar het Oosten en naar het Zuiden drijft om een uitweg aan zee te vinden, maar ook om, zooveel in hun vermogen is, welvaart te brengen in de streken, die zij aan zich trekken. Over het geheel, en we hebben dit meer dan eens zien betoogen, wordt de russische opperheerschappij in gindsche gewesten dan ook geenszins verfoeid, zooals engelsche critici ons zouden willen doen gelooven, en sprekend achten wij in dit opzicht de vorstelijke gift, waarmeê de emir van Bokhara voorkomt op de lijst der inteekenaren van het jongste russische vlootfonds. Maar het, van engelsche zijde waarschijnlijk begunstigd gewroet, gepaard met tegenslagen der russische wapenen in het Verre Oosten, kan niet nalaten onder de overwegend mohamedaansche bevolking van Centraal-Azië zijne uitwerking te doen gevoelen.

Terwijl Engeland nu door middel van de pers ontevredenheid zaait en kweekt onder de mohammedaansche onderdanen van Rusland, gaat het in Indië zich op groote schaal toerusten, en spreekt het van eene russische agressie, indien Rusland zich zijnerzijds voorbereidt op eventualiteiten, die mogelijk door Engeland of zijn verantwoordelijken vertegenwoordiger in Indië worden gewild, in de hoop om, met gebruikmaking van Ruslands verzwakking, door binnenlandsche onlusten en den tegenspoed in het verre Oosten teweeg gebracht, Engelands hegemonie aan de kusten van den Indischen Oceaan duurzaam te vestigen.

De campagne, ten deze door de officieuze *Times of India* gevoerd, waarin b. v. aangedrongen wordt om de intrekking der russisch-persische spoorwegovereenkomst te bewerken en tevens op een semi-militaire occupatie van Chineesch Turkestan, door middel van consulaire vertegenwoordigers en sterke consulaire wachten, aangestuurd wordt, kon onzes inziens wel eens beoogen om de openbare meening, quasi bij wijze van waarschuwing, tegen snoode plannen van den tegenstander, voor te bereiden op eventualiteiten, die men zelve wil, wijl het oogenblik geschikt schijnt, om voor lange jaren en wellicht voor goed af te rekenen met een lastigen concurrent.

Grappig haast is 't ook in deze campagne waar te nemen, hoezeer op »le beau rôle» voor Engeland wordt beslag gelegd:

»Merkwaardig en tevens van bijzonder belang voor centraal-aziatische aangelegenheden, was het samenvallen van de voltooiing van den Tasjkent-Orenburg-spoorweg met het ontruimen van Lhassa door de troepen der thibetaansche missie, welke beide feiten ongeveer het karakter weergeven van de politiek, respectievelijk door de regeeringen van Groot-Brittanje en Rusland in Midden-Azië gevoerd.»

Zoo ving de heer Hamilton zijn noodkreet over Ruslands snoode plannen aan. Alsof niet iedereen wist, hoe blijde men in Engeland was, toen de thibetaansche missie weer heelhuids terug was!

De Royal-Mail. Den 17den dezer heeft eene deputatie van het bestuur dezer maatschappij en van het West-India-Committee te Londen hare opwachting gemaakt bij den minister van koloniën en den postmeester-generaal, om alsnog te verzoeken, dat het contract met de maatschappij voor het overvoeren der west-indische brievenmailen zou worden vernieuwd. Het antwoord luidde in ontkennenden zin, in zooverre, dat de postmeester-generaal mededeelde, en de minister van koloniën liet zich eveneens aldus uit, dat de regeering voornemens was het contract te sluiten met de „Elder-Dempster-lijn, die tot een lager bedrag dan den »Royal-Mail» had ingeschreven.

RECLAMES.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië. Februari 1905.

Mr. Jacobus Anne van der Chijs † (met portret). — De telefonie op Java, door S. W. Baints. — Millioenenphantasiën van een outsider, door P. J. F. van Heutsz. — De regeering, de particuliere industrie en de wegen, door H. s'Jacob. — Aankoop of onteigening der particuliere landerijen, door het Gouvernement. — Caoutchouk. — Cultuur van schadelijke en nuttige gewassen, door W. D. Koot. — Behandeling van wonden met Peru-balsem. — Invoerrechten op zaden van Hevea Brasiliensis (Para rubber). — Wichtverlies op thee. — Productenmarkt en koersbericht over Febr. 1905. — Europeesche houtmarkt. — Persoverzicht.

Weekblad voor Indië. No. 47.

Onze Hollandsche woordkunst, door Missie van Meiland. — Johannes Willem Mesman, resident van Cheribon, door Delphinus (met foto's). — Sport in Indië (Voetbalwedstrijd) (met foto's. — Java in Parijs (over de mode) (met een teekening). — Op de voorgalerij (brieven uit Batavia). — Proeve van een traktementsregeling. — Ingezonden (Een beleefdheidsquaestie). — Twee uur later, door D. G. — Te laat, door Minnie. — De Indische postdienst (geen lofzang). Enz.

Eigen Haard. 22 April 1905.

Schetsen van Bali en Lombok (vervolg), door W. O. J. Nieuwenkamp (met afbeeldingen).

De Indische Mercuur. 25 April 1905. No. 17.

Onderzoek naar het Indigogehalte van Indigofera arrecta Höchst, door D. Beijerinck. — De rol der scheikunde bij het voedingsvraagstuk der toekomst, door H. C. Prinsen Geerligs. — Soekaboemische Landbouwvereeniging. — Opening van den spoorweg Paramaribo-Republiek. — Een atlas ten dienste van handel en industrie, door M. Gr. — De Chineesche buitenlandsche handel (vervolg). — Uit Consulaire Verslagen. — Verslagen van Maatschappijen. — Enz.

Advertentiën.